

ALKOHOL

Aktsiis ajab võitlusesse

Alkoholitootja Liviko juht **JANEK KALVI** ütleb, et lõputult aktsiisi tõsta ei saa. Maksimaalne tõus saab olla 3-5 protsenti, suurem tõus tekitaks turul juba liigset turbulentsi. ▶8

PANGANDUS

Uus arvelduste kord võib tabada ootamatult

Paljud ettevõtjad ei ole veel endale teadvustanud, et 2014. aasta veebruaris hakkavad kehtima maksekorralduse muudatused, hoiatas Eesti Panga asepresident **MADIS MÜLLER**. ▶6-7

Äripäev

Neljapäev, 6. juuni 2013
nr 109 (4766) **2,50 eurot**

↓ **EUR/USD**
1,3092

↑ **USD/EUR**
0,7638

↓ **EUR/SEK**
8,5704

↑ **NordPool**
56,73

↑ **Euribor**
0,300%

Millised on selle suve aktsiad?

▶ Milliseid aktsiaid soovivad USA profid ja Eesti aktiivsemad investorid? ▶4-5, 16-17

WARREN Buffett, 20. sajandi edukaimaks investoriks ja üheks rikkaimaks peetav mees kaardilaua taga. Buffetti näpunäiteid aktsiate kohta tasub tähele panna. FOTO: BLOOMBERG

KUIDAS

Läbiotsimine võib tabada iga ettevõtet

Advokaadid annavad nõu, kuidas tuleks käituda, kui ametnikud tulevad ettevõtet läbi otsima. Soovitav on isegi koostada töötajatele selleks juhtumiks käitumisjuhend. ▶11

POLIITIKA

Reformierakond viskas Ojulandi välja

"Kui inimene on seotud teiste inimeste identiteedi kasutamisega omakasupüüdlikel eesmärkidel, siis selliste inimeste koht Reformierakonnas ei ole," põhjendas peaminister Andrus Ansip. ▶6

TÖÖSTUS

Piiri taga tuntakse end üha kindlamalt

Ettevõtted laienevad üha enam välisriikidele. Kes juba korra välisriigis suutnud kanda kinnitada, peab oma positsioonist kõvasti kinni hoidma ja püüdma edasi laiendada. ▶12-13

KOLUMN

„Europrojekt on olnud eelkõige eliidi poliitiline avantüür, mis tugines idealistlikele ootustele.

Majandusdoktor Ivar Raig põhjendab, miks ei jää euro püsima. ▶14

TEGIJA

Valdis Dombrovskis
sai kätte europileti

Elle sai Läti peaminister Valdis Dombrovskis Euroopa Liidu tähtsatelt institutsioonidelt kätte kinnituse, et riik on olnud väga tubli ja sobilik astuma Euroopa ühisraha klubisse. Dombrovskis on olnud peaminister ajal, mil Läti siples suurtes majandusraskustes ja sirutas

välja abikäe. Peaminister on saanud aga riigi jalu- ja jätnud kriisi seljataha. Selle vägiteo tõttu on Dombrovskis saanud Euroopa Liidu juhtide seas paiposi staatuse ja nüüd liiguvad ringi spekulatsioonid, et teda võib ees oodata mõni kõrge koht Euroopa Komisjonis.

TÄNA ÄRIPÄEVA VEEBIS

Kas Reformierakonnal on veel tulevikku?

Täna peab valitsus oma järjekordse istungi. Mida arvavad Reformierakonna mainest ja edasistest elujõulisusest peaminister Andrus Ansip ja teised ministrid, loe Äripäeva veebist.

PEAMINISTER
Andrus Ansipilt oodatakse praegu selgitusi pigem erakonna- kui riigiasjade kohta.

PÄEVA FAKT

12

PUNKTIGA hindas rahandusvolinik Olli Rehn Eurovisiooni eeskujul Läti valmisolekut euroga liitumiseks. Lätist saab eurosooni liige 1. jaanuaril 2014. Eelmisel aastal suutis Läti enne tähtaega tagasi maksta laenu Rahvusvahelisele Valuutafondile, üllatades skeptikuid, kes ei pidanud Lätit võimeliseks laenu üldse tagasi maksta. Läti on jõudsalt parandanud eelarvepositsiooni ja seadnud eesmärgi alustada aastast 2016. reservide kogumisega. Sel nädalal liitus Läti ka Põhjala elektribörsiga.

TSITAAT

”

Ei ole võimalik, et investorid pääseksid individuaalselt sellisele tasemele, kuhu fondid pääsevad. Probleem on selles, et fondid peavad tegema otsuse, milline investering töötab ja milline mitte, ja see on väga raske.

Investor Joakim Helenius

HOMME

Mis pani kõrgepalgalise inseneri jalgrataid tootma?

LOE ÄRIPÄEVAST

ILLUSTRATSIOON: ANTI VEERMAA

JUHTKIRI

Reformierakonna päästab ainult enesepuhastus

Euoparlamenti liikme Kristiina Ojulandi väljaviskamisega Reformierakonnast ei ole hääletavarguse küsimus veel kaugetlki lahendatud.

Kui Reformierakond tahab viimastel aastatel puhkenud parteipoolse sisulise lahenduse jäädud skandaalidest eluvõimelisena välja tulla, on vaja teha sisemine puhastus, mida avalikkusele ka adekvaatselt edastatakse. Praegu on hääletavarguse skandaal isikutevahelise poriloomise ja ägeda üksteise süüdistamise staadiumis. See etapp oleks võinud üldse ära jääda, sest tekitatud kahju on väga suur ja raskesti heastatav. Kõige tähtsam küsimus tuleviku seisukohalt pole mitte see, kes valetas ja kui palju, vaid eelkõige see, mis moodi partei kavatseb taastada usaldusväärsuse enda kui valitsuserakonna, aga ka laiemalt Eesti poliitika vastu üldse.

Mida tuleb selleks teha? Esiteks, Reformierakond peaks kiiresti korraldama uued juhatuse valimised. Ei ole võimalik jätkata teadmise- ja peaministri- ja valitsuse juhtpartei tegevust suunab juhatus, mis ei ole ametisse saanud ausalt. Juhatus kujundab ja viib ellu partei poliitikat, otsustab ministrite ametis- ja nende tagasikutsumise, seega peab juhatuse kahtluste vältimiseks kindlasti uuesti kokku panema.

Teiseks tuleb anda ausat ja adekvaatset infot selle kohta, mis moodi hääletavargus toimeme pandi ja missugune oli selle mõju eelkõige riigikogu valimiste tulemusele. Süüdlaste näidispoimise asemel tuleb avalikkusele ka veenvalt näidata, mida võetakse ette hääletussüsteemi parandamiseks, et analoogsed juhtumid oleksid tulevikus välistatud.

Kolmandaks tuleb kohe ära koristada uhkuseplakatid. Need ei mõju praegu mitte ainult küüniliselt, vaid antireklaamina.

”

Tõtt rääkida võib olla väga raske, aga pikki aastaid valetada ja varjata on veel raskem.

Sotsiaalmeedias irvitatakse nende üle. Olukorras, kus partei pärast on võimalik ainult piinlikkust tunda, pole erakonnal mõtet lasta ennast raha eest veel rohkem alandada.

Neljandaks peab peaminister Andrus Ansip avalikult vabandust paluma. See vabandus ei peaks tulema mokaotsast ja formaalselt nagu rahastamiskandaali puhul, vaid kuulajaid veenma, et peaministril on tõsi taga. Kuna empaatia on alati Ansipi nõrk külge olnud, on see ilmselt keeruline ülesanne. Aga peaminister võiks endale võtta võimaluse üllatada. Õigesti valitud ja usutavad sõnad võivad imet teha.

Vanad luukered. Viiendaks: ka vanade luukeredega tuleb midagi ette võtta. Valetamiskandaaliks käändunud rahastamiskandaal ei saanud läbi kriminaalasja lõpetamise määrusega. Olukord, kus Reformi tipud valetasid teadmises, et avalikkus teab, et nad valetavad, on veel liiga hästi mees. Kristen Michali kõrvaldamine poliitiliselt pealavalt ei lahendanud probleemi, vaid lükkas selle vaiba alla. Ka praegu teame, et valetatakse, aga me ei tea lihtsalt, kes ja mida täpselt. Samamoodi tuleks võtta julgus rääkida selgeks omaaegse R-hoolduse asjad. Muidu jääbki avalikkusele silme ette Reformierakonna tippude amokijooks ajakirjanike eest. Peale selle veel Autorollo sularahalaenu ja allkirjavõltsimine. Ja VEB-fond. Kui hirmus saab see kõik Reformierakonnale olla? Tõtt rääkida võib olla väga raske, aga pikki aastaid valetada ja varjata on veel raskem. Ja ohtlikum.

Viimaks: opositsiooni jäämist pole vaja karta. See võib olla võimalus uuesti sündida.

Loe Äripäevast

UUDIS "Partei heitis Ojulandi üle parda" tänases lehes lk 6

Alati parim! A-Tolliagentuur on Eesti suurim Intrastati ja pakendiaruande vormistaja!

Kokkukogutud pakend – see on raha!

Kui vormistate pakendiaruande A-Tolliagentuuris, on Intrastat ja probleemtoodete aruanne Teile tasuta!

www.a-tolliagentuur.ee
tel 655 0703

A-Tolliagentuur

ÜTLES

Margus Kastein: Väga hea diskussioon oli, ma mõistan viinatootjate rae-vukat võitlust oma positsiooni pärast.

Saku Õlletehase juht arutelu kohta, mis järgnes alkoholi hinna uuringu tutvustamisele.
LOE LÄHEMALT LK 8

6. juuni 2013 ÄRIPÄEV

toimetaja Meelis Mandel, tel 667 0128, e-post meelis.mandel@aripaev.ee

Maintpartner laiendab Eestis tegevust. Soovib saada turuliidriks

Ä JOOSEP LAIK
joosep.laik@aripaev.ee

Sel nädalal sõlmisid pikaajalise lepingu rahvusvahelise tööstuse valdkonnas hooldusteenuseid pakkuva Maintpartner Group Oy Eesti osakond ja rahvusvahelise metallkonstruktsioonide tootja Fortaco Narva üksus. Maintpartner soovib Eestis jõuliselt kanda kinnitada.

Kuna ettevõtte tegevus Eestis on alles arengufaasis, ei taha Maintpartneri müügi- ja turundusjuht Tommi Kajasoja seniseid tulemusi avaldada, kuid märgib, et näeb Balti regioonis tööstusteenusele kümnetesse miljoni-tesse ulatuvat käibepotentsiaali. Eelmisel aastal seatud eesmärkidest rääkides on Kajasoja tagasihoidlik.

“Asi edeneb. Liigume edasi samm-sammult. Tahame luua pikaajalised suhted oma klientidega ja oleme Eestis alles varajases kasvufaasis. Samas plaani-

me saada omal alal Eesti kõige tugevamaks tegijaks, kuigi konkurents on väga karm ja turule tuleb pidevalt ka uusi firmasid,” lausus ta.

Eesti abil rahvusvahelise maks. Tommi Kajasoja ütles, et ettevõtte strateegia on saavutada rahvusvaheline positsioon. “See viiski läbirääkimistele Fortacoga eelmise aasta alguses,” ütles ta.

“Ka Fortaco otsis uusi lahendusi ja see viis meid kokku. Meie tööstusettevõtetele suunatud hooldusteenus oli see, mida nad vajasisid,” märkis Kajasoja.

Ta lausus, et Maintpartner alustas Eestis tütarettevõtte rajamisega eelmisel aastal. “Esimene klient oli meie pikaajaline rahvusvaheline koostööpartner Vaasan Oy, kes tegutses samuti siin Eestis, Saue,” märkis Kajasoja.

Kuigi ta peab Eesti probleemiks turu väiksust, näeb ta ka siin arenguvõimalusi.

MAINTPARTNER tuli Eesti turule, kuna siin on palju rahvusvahelisi ettevõtteid, kellel on tavaks remonditeenust ekspertidelt sisse osta. FOTO: MAINTPARTNER

Mis on mis Fortaco ja Mainpartner

FORTACO on Euroopa suurim lepinguline masinaehitustoodete tootja. Ettevõtte peamised tooted on keerukad keevitatud ja masintöödeldud komponendid, masinate paigaldusvalmis kabiinid ning masinate ja seadmete kokkumonteeritud sõlmed. Ettevõtte toodab ka firmadele, kes on masinaehituse valdkonnas maailmas juhtivad lõpptootjad.

MAINTPARTNER on tööstusettevõtetele korrashoiu- ja käitlusteenuseid osutav Põhjala ettevõtte. Tööstus- ja avaliku sektori tehniliste tootmisprotsesside töökindluse tagamise eksperdid, kes aitavad oma klientidel keskenduda põhitegevusele.

AMET

Henrik Hololei karjäär edeneb

ELi transpordivoliniku Siim Kallase kabinetiülem Henrik Hololei nimetati eile Euroopa Komisjoni asepeasekretäriks. Hololei jätkab tööd Siim Kallase kabinetiülemana kuni 16. novembrini. “Olin positiivselt üllatunud, kui president Barroso mulle ootamatult sellise pakkumise tegi. Olles töötanud Siim Kallase kabinetiülemana üle üheksa aasta, on mul kahju lahkuda oma praeguselt ametikohalt enne Kallase mandaadi lõppu, samas annavad järgmised kuud mulle võimaluse pooleliolevad tööd suures osas lõpule viia,” ütles Hololei.

KRIMI

Elamislubade skandaali krimiasi lõppes

Kaitsepolitsei amet lõpetas elamislubadega seotud kriminaalmenetluse. Uurimine ei tuvastanud valeandmete esitamist. 2011. aasta novembris paljastas ETV saade “Pealtnägija”, et Siim Kabritsale, Indrek Raudsele ja Nikolai Stelmachile kuulub Tallinna vanalinnas korter, kuhu on registreeritud sajad SRÜ miljonärid, kes kasutasid sissekirjutust mitte Eestis äri ajamiseks, vaid värvana Euroopasse. Riigiprokuratuur alustas menetlust mullu mais karistusseadustiku paragrahvi alusel, mis näeb ette kriminaalvastutuse ametiasutusele valeandmete esitamise eest, kui see on toime pandud ametliku dokumendi või muu hüve või tulu saamiseks.

EKSPORT

Eestlaste Raybike'id jõudsid Hollandi turule

Jalgrattasõbralik Holland on järgmine välisriik, kus hakkavad vee-remade eestlaste leiutatud Raybike'id. Holland on Soome järel teine riik, kuhu on tellitud suurem kogus sõiduvahendeid, teatas Raybike'i meeskonna liige Märt Pikkani Meie Maale. Kolmerattaline tõukeratas Raybike võitis 2012. aastal Eestis Ajuja-hi konkursi.

Marineeritud angersäga
M.V.Wool AS

Kaerasüda
Leibur AS

Pai kookose-ananassi smuuti
Põltsamaa Felix AS

Vana Tallinn Winter Spice
Liviko AS

Forte Speciale juust
Võru Juust AS

Mädarõikakaste
Põltsamaa Felix AS

Jogurti fileešašlõkk
Tallegg AS

Moe 1886 Mahe
Estonian Spirit OÜ

Magusad kõrvitsakuubid mangomaitselises marinaadis
Põltsamaa Felix AS

Mitmevilja Röst
Leibur AS

Lastegrillvorst ploomidega lambasooles
Rakvere Lihakombinaat AS

Praekapsas porgandiga
Põltsamaa Felix AS

Eriti Rammus 15% koorejäätis ploomiga
Premia Tallinna Külmoone AS

Désirée cappuccino pralineekompvek karamelliseeritud mandliga
Kalev AS

Täistera-nisumanna
Kivisaare Veski OÜ

EESTI PARIMAD UUED TOOTED!

www.toiduliit.ee

Peeter Kern: Üksikaktsiatesse, mida ma ise ei juhi, ei investeerri. Investeerin kümne- või enama aastase horisondiga.

Com Holdingu ja Starmani juhatuse liige

ÄRIPÄEV 6. juuni 2013

toimetaja Meelis Mandel, tel 667 0128, e-post meelis.mandel@aripaev.ee

A Tasub teada

Kolm firmat, mille aktsiaid soovivad gurud soetada:

1. Microsoft

ESMASPÄEVAL kerkisid esile kuulujutud, et Microsoft plaanib hiiglaslikku restruktureerimist, mis muudaks tarkvarahiiu "seadmete ja teenuste firmaks", nagu tegevjuht Steve Ballmer eelmise aasta pöördumises aktsionäridele ütles. Ränioru mõistes on Microsoft vana dinosaur, kes vajab hädasti muudatusi, et elus püsida ja kasvada. Microsofti aktsia tõusis esmaspäeval 52 nädala tippu, aktsia on sel aastal kallinenud kolmandiku võrra ning positiivse impulsi jätkumist võib edaspidigi oodata. Tegu on hea rahamasinaga, kel on piisavalt raha pangakontol ja kel tuleb suurel hulgal raha peale, pealegi on investorite meelestatud Microsofti suhtes positiivne. Ei tasu ka unustada, et tegemist on Eestilegi lähedase firmaga, "meie" Skype kuulub juba üle aasta Microsoftile ja unistada võib näiteks sellest, et Skype Eesti juhil Tiit Paananenil õnnestub osa Microsofti arendustööst Eestisse meelitada.

2. Pandora Media

INTERNETIRAADIO pakkujal saab paari nädala pärast kaks aastat börsil täis ning viimase kuue kuu on aktsia lõpuks näidanud elumärke. Esmaspäeval tuli küll kuulujutt, et Apple hakkab pakku-ma enda konkureerivat teenust, kuid asjatundjate sõnul on Pandora teenus sedavõrd hea, et kannatab isegi konkurentsi suurte tegijatega. Lisame siia juurde veel Google Play, Rdio, Spotify ja SoundCloudi ning saab selgeks, kui konkurentsi-tihte see turg tegelikult on. Sellistes tingimustes loebki just toote kvaliteet, mis peaks Pandora peamine trump olema. Investoritel on firmasse usku, sest aktsia on sel aastal tõusnud 66% ning esmaspäevane 10,6% langus võib olla hea koht aktsiate (juurde)ostmiseks.

3. Cracker Barrel Old Country Store

TEGU on firmaga, mil on 620 poodi/restorani 42 osariigis, kuid umbes 80% oma käibest teenib restoranidest, pakku-des madala hinnaga ameerika-likku kodust toitu. Paar aastat tagasi lisandus firmasse aktiivne investor, kes hakkas muutusi ellu viima, mille tulemusel on firma jõudsamalt kasva-ma hakanud ning investorid on neile muutustele positiivselt reageerinud. See on omakorda tekitanud kuulujutte võimalikust ülevõtmisest, mis muudab Cracker Barreli aktsiate omamise veelgi atraktiivsemaks. Selle aastaga on firma turuväär-tus poole võrra kasvanud, kuid 2,2 miljardi dolla-ri juures on see veel piisavalt väike number, et hu-vitatud osapool tuleks ja teeks korraliku preemia-ga pakkumise.

A Loe Äripäevast

MILLISEID Läti ja Leedu aktsiaid võiks osta, vaata lk 16-17

INVESTEERIMINE

Mis on selle suve aktsiad? Gurud soovivad

FREDY-EDWIN ESSE, JOOSEP LAIK
fredy-edwin.esse@aripaev.ee, joosep.laik@aripaev.ee

Kuigi suur osa eestlasi otsustab suvel puhata, siis tõde on, et raha peab tööd tegema. Kuidas panna see suvi enda raha jaoks parimal viisil tööle, milliseid aktsiaid soovitakse osta?

Aktsiatele on see aasta olnud fenomenaalet hea ning kõik märgid viitavad, et investorid ei ole mais veel kuhugi põgenenud ning häid tootlusi võib oodata ka tulevastel kuudel. Kuid mis firma aktsiatele panus teha?

Kas investoril tasub üldse minna aktsiaid osta, kui USA peamine aktsiaindeks Standard & Poor's 500 on viie kuuga tõusnud 15%, kuigi ajalooline keskmine viie kuu tõus jääb umbes 10% liigdale? Ja kui Euroopas on aktsiakursid tõusnud viimased 12 kuud ühtlaselt, olles lähedal kõigi aegade rekordtasemetele.

Vastus on: tasub küll. "Meie arvates on kõik need fundamentaalsed näitajad endiselt paigas, mis läinud kuudel on aktsiaid üles viinud," ütles USA suurpanga JPMorganChase'i turustrateegide meeskond.

Esimene viiest suurest fundamentaalsest näitajast on jätkuv ja kasvav raha sissevool aktsiatesse. Seda eriti olukorras, kus globaalsed aktsiad on tei-

„Meie arvates on kõik need fundamentaalsed näitajad endiselt paigas, mis läinud kuudel on aktsiaid üles viinud. JPMorganChase'i turustrateegid

si peamisi varasid aasta algusest edestamas 10% ja enamaga. Teine oluline tegur on inflatsioon. Selle risk püsib endiselt minimaalne ning inflatsiooni-oootus on isegi alanemas.

Kolmas oluline tegur on USA. Ameerika Ühendriikidest tulevad näitajad julgustavad, eriti kui arvesse võtta tõusvat kinnisvarahinda, tarbijate kindlustunde kasvu ning paranenud tööturu näitajaid. Lisaks toovad strateegid välja odavnenud tooraine hindu, mis tähendavad head globaalse majanduse kasvuks.

Viienda ja viimase tegurina ütlevad strateegid, et eurotsoon on varasemaga võrreldes paremas olukorras ning tootmisaktiivsus on põhja tegemas.

Neli riskirühma. Kuigi kõik võib ilus tunduda, tabub alati arvestada ka riskidega. Hoidke silma peal neljal teguril. Hiinas on aktiivsus langenud ning riik üritab ennast muutavas olukorras tasakaalustada. Jaapani aktsiatesse, võlakirjadesse ning valuutasse on löönud sisse senisest suurem volatiilsus. Arenevate turgude võlakirjad on näitamas olulisi nõrkusi. Peamiste riikidena toovad strateegid välja Mehhiko, Brasiilia, Venemaa ja Lõuna-Aafrika. Viimasena tuleb arvesse võtta, et globaalsed kasumimarginaalid on oma tipu saavutanud.

Kõiki neid riske arvesse võttes ütlevad JPMorgani strateegid, et praegused volatiilsused turul ei tohiks millekski hullemaks muutuda ning langusi tuleks ära kasutada ostuvõimalustena.

Praeguses võlakirjaturu situatsioonis võiks

35%

on viimase 12 kuuga tõusnud keskmiselt aktsiate hinnad Tallinna börsil. Suurima tõusu on teinud selle ajaga Baltika aktsia - 152 protsenti.

ALLIKAS: TALLINNA BORS

Ä Hind Microsofti aktsia tõusis esmaspäeval 52 nädala tippu

aktsia hind USA dollarites

ALLIKAS: BLOOMBERG

34,99
04.06.2013

eelistada finantssektorit tsüklilistele parema riskitulu suhtena. JPMorgan soovib hoiduda telekomidest ja kommunaalteenuste pakkujatest, kes on n-ö tõelised võlakirjade esindajad.

Luksus ja meedia on paljulubavad. Eelistada tasuks kõrge ja jätkusuutliku vaba rahavooga ettevõtteid, mis asuvad farmaatsia-, IT-, äriteenuste, luksuskaupade ja meediasektoris.

Vältida tasuks energia-, kommunaalteenuste ja kaevandusfirmasid. Vähendada tasuks enda avatust ka toorainetes, sest strateegide sõnul on praegu liiga vara hakata otsima nõudluse-pakku-mise tasakaalu.

Teiste hulgas tasuks eelistada tarbijatele orienteeritud firmasid infrastruktuuriga tegelevatele ettevõtetele. Viimased jäid niigi tugevalt tarbijate aktsiatele alla 2012. aastal ning see võib olla mitme aasta pikkune trend.

15%

on USA peamine aktsiaindeks
Standard & Poor's 500 viimase viie
kuuga tõusnud.

Ä Kommentaar Nordea: pange mütsi sisse jääd

LIPPO SUOMINEN
Nordea investeerimisstrateeg

Maailm on viimasel aastal olnud aktsiaturule investeerijatele eriti soosiv - majandus on piisavalt tugev ja languse kartus on püsinud kontrolli all. Teisalt on aktsiahindade tõus olnud selles mõttes teenimatu, et seda on oma tegevusega toetanud keskpangad.

Suures päikesepaistes tasub siiski panna jääd mütsi alla, et suvekuumus ei ajaks pead segamini. Aktsiaturgude tõusul on olnud head põhjused, maailma majandus on kardetust paremas seisus. Veel on aga vara öelda, kui palju. Tõus suurendab riski, et turud on liikunud elust ette. Aktsiaturud võivad aga edasi tõusta, kui majandus areneb ootustele vastavalt ja keskpangad ei tule pidu rikkuma.

MICROSOFTI
tegevjuht
Steve Ballmer
on andnud
mõista, et
ettevõtte ka-
vandab suurt
restrukturee-
rimist.

FOTO: BLOOMBERG

KAANEL 5

6. juuni 2013 ÄRIPÄEV

toimetaja Meelis Mandel, tel 667 0128, e-post meelis.mandel@aripaev.ee

”

Aktsiaturgude tõusul on olnud head põhjused, maailma majandus on kardetust paremas seisus.

Nordea investeerimisstrateeg
Lippo Suominen

Ä Üks küsimus Milliseid aktsiaid eelistate?

ELMO SOMELAR
ESK Grupp OÜ, Investorite TOPI 27. koht

Nokia on üks aktsiatest, mida ma olen vaadanud. Apple samamoodi – just pärast seda viimast langust.

Neil on huvitavaid projekte käsil.

STEFAN ANDERSSON
Andersson Investeeringud OÜ, Investorite TOPI 9. koht

Ma arvan, et Fortumi aktsia on huvitav investeering, arvestades nende omanduses olevaid varasid Põhjamaades ja Venemaal.

Aktsia ei paku hiiglasuurt tõusupotentsiaali, aga on pikaajalisele investorile mõistlik alternatiiv pangahoiustele.

PEETER KERN
Corn Holding OÜ, Starman ASI juhatuse liige, Investorite TOPI 40. koht

Üksikaktsiatesse, mida ma ise ei juhi, ei investeerin. Investeerin kümne- või enama-aastase horisondiga.

Minu lemmikud on keskmise ja väiksema suurusega indeksaktsiad – S&P 400 (Standard & Poor), milles on 400 keskmise suurusega USA ettevõtet.

RAUL KOOSSEL
Mindgap OÜ, Investorite TOPI 43. koht

On üks väike biofarma ettevõtte Sarepta Therapeutics (SRPT), mis läheb kas pankrotti või on suure tulevikuga. Aga see ei ole soovitus, sest see ei ole sellist tüüpi aktsia.

AUTOD

Automüük viie kuuga plussis 8%

Uute autode müük kasvas viie kuuga 8% võrra. Mai, mil müüdi 1997 uut sõiduauto, oli automüüjaile tänavu parim kuu. Tarbesõidukite müük kasvab sõiduautodest kiiremini. Tänavuse ja möödunud aasta sama aja võrdluses on tarbesõidukite müüginumbrid kasvanud 20%, teatas Eesti Autode Müügi- ja Teenindus-ettevõtete Liit (AMTEL).

“Põhjus peitub selles, et enne masu ostetud tarbesõidukite kasutusaeg on lihtsalt täis saanud,” ütles viimastel kuudel tarbesõidukite turul liidrite seas püsinud Citroëni esindaja Veho Eesti juhatuse esimees Ando Nõel. “See on indikaator, et majandus on siiski taastumas või vähemalt ei lange enam.”

Automarkide pingerivi esikolmik oli: Toyota 285 sõiduauto, Honda 183 autot ja Volkswagen 178.

KAUBANDUS

Gross vallutab Tartu hinnasurvega

Virumaa suurärimees Oleg Gross avab järgmisel kolmapäeval Tartu avaturu kõrval olevas endises sadamaturu hoones uue toidupoet, kirjutas Tartu Postimees.

“Meie kaupluste nišši arvestades on see väga heas kohas – linna südames, bussijaama kõrval, kus liigub palju maainimesi. Kui me siin läbi ei löö, siis peame küll endale tuhka pähe raputama,” ütles Gross.

Gross teatab, et nad on teinud Tartus korraliku hinnavaatluse ja pakuvad teistest kindlasti madalamaid hindu ning suures valikus omatooteid. “Eks siis ülejäänud ketid peavad vaatama, kas see häirib neid või mitte,” märkis Gross.

OG Elektral on koos Tartu kauplusega 45 toidupoodi. 2011. aastal teenis ettevõtte 4,3 miljonit eurot puhaskasumit 69 miljoni euro suuruse käibe juures.

TRANSPORT

Elektriraudtee tõstab palku

Elektriraudtee ja Eesti Raudteelaste Ametiühingu sõlmitud uue kollektiivlepingu järgi tõuseb ettevõtte töötajate töötasu keskmiselt 6%.

Elektriraudtee juhatuse esimehe Andrus Ossipi sõnul säilitatakse kollektiivlepingus senised soodustused kõikidele töötajatele, teatas ettevõtte.

Uus kollektiivleping kehtib järgmise aasta lõpuni ning puudutab kõiki Elektriraudtee töötajaid.

Elektriraudtee pakub Harjumaal reisirongiteenust elektrifitseeritud raudteedel.

KONKURSS

Oltjer: haritud töötaja aitab Eestil läbi lüüa

Eesti võimalus rahvusvaheliselt läbi lüüa peitub hariduses ning oskustega tööjõus, leidis maailma parimaks ettevõtjaks kandideerin Ruth Oltjer.

“Heal tasemel toimiv haridussüsteem ja teadustehnoloogia tagavad Eestile hulgaliselt kvaliteetset tööjõudu. Kuid äärmiselt oluline on osata neid inimesi hinnata ja leida neile õigel ajal kvalifikatsioonile vastavat rakendust,” märkis keemiatööstusettevõtte ChemiPharm ASI juht ning omanik Ruth Oltjer.

Eile algas Monacos maailma aasta ettevõtja konkurss, kus Eestit esindab mullune Eesti Aasta Ettevõtja Ruth Oltjer.

kumm.ee

Rehvide müük, paigaldus ja hoiustamine

Continental

GOODYEAR

MICHELIN

SOODUS!

VAATA KUMM.EE

Rästa 2a Tallinn 13425 +372 655 3556 info@kumm.ee

MAKSELIKLUS

Pangamaksetes kolm suurt muudatust. Firmad ei kiirusta

ALYONA STADNIK
alyona.stadnik@aripaev.ee

Ettevõtjad pole veel valmis veidi enam kui poole aasta pärast tegema makseid uute standardite kohaselt, selgus eilsel Eesti Panga pressibriefingul. Peamiselt tähendab SEPA standardile üleminek muudatusi kontonumbrites ja failiformaadis ning ära kaovad otsekorraldused.

“Ettevõtteid esindanud erialaliitude kaudu selgus, et suur osa ettevõtjaid ei ole veel endale teadvustanud, et 2014. aasta veebruarist kehtima hakkavad maksekorralduse muudatused ja uued kontonumbrid on mõõdapääsmatu muudatus,” ütles keskpanga asepresident Madis Müller eile Eesti Pangas toimunud maksekeskkonna foorumi järgsel pressibriefingul.

Nii avaliku sektori asutused kui ka ettevõtjad peavad pisut rohkem kui poole aasta pärast olema valmis kasutama seniste kontonumbrite asemel vaid rahvusvahelisi (IBAN) kontonumbreid ning uusi standardeid maksete ja e-arvete edastamisel panka. Selleks peavad ettevõtted 2014. aasta alguseks uuendama raamatupidamistarkvara ja täiustama arvete esitamist.

“See teadvustus, et on vaja neid muudatused teha, ei ole kõikideni jõudnud,” tõdes Müller.

Pangaliidu esindaja Olavi Lepa sõnul on aktiivselt sellega tegelema hakanud näiteks kaupmeeste liit, aga suur teadmatuse on väikeettevõtjate seas.

Euroopa Keskpanga märtsi andmeil on Eesti avalik sektor ja ettevõtted ettevalmistuste tasemelt euroala viimaste riikide seas.

Müller lisas, et mida varem ettevalmistustega alustada, seda sujuvamalt toimuvad maksete ka pärast muudatuste kehtima hakkamist. “Eraisikute jaoks toimuvad paljud muudatused automaatselt, pangad teevad selle töö inimeste eest ära. Kuid osa ettevõtteid peab tegema muudatusi näiteks ka selleks, et töötajatele saaks palgaülekanded kindlasti tehtud ka tuleva aasta veebruaris,” rääkis Müller.

”**Eraisikute jaoks toimuvad paljud muudatused automaatselt, pangad teevad selle töö inimeste eest ära.**

keskpanga asepresident Madis Müller

Tasub teada Mis muutub eraisiku ja ettevõtte jaoks?

1. KONTONUMBER – kasutusele tuleb rahvusvaheline kontonumber (IBAN).

ERAIKUL muutub pangakontonumber automaatselt (k.a lepingutes, internetipangas). Tarbijatel on ka võimalus kasutada alates 1. veebruarist 2014 konto konverteerimise teenust, see on tasuta.

ETTEVÕTTEL on vaja kontonumbrit muuta arvetel (pigem kujunduslik muudatus) ja ettevõtte infosüsteemis (selleks on olemas tehnilised vahendid, kus vanad kontonumbrid muutu- vad automaatselt uuteks). Äriklientide internetipangas muudab kontonumbrit ära pank. Äriklientide puhul on üks erand, millega peab arvestama: määrus eeldab, et äriklient on sama võimekas kui pank. Panka peab jõudma uus kontonumber ning konto konverteerimist ei toimu,

kuid mingil kujul saab pank ettevõttele konverteerimise teenust osutada.

2. FAILIFORMAADID – ISO 20022 failiformaat.

ERAIKUID see muudatus ei puuduta.

ETTEVÕTETE on see tehniline ja äriiline muudatus. Puudutab ettevõtteid, kes saadavad maksekorraldusi pankadele failidena. Ettevõtte tuleks kas oma tarkvara uuendada või välja arendada uus tarkvara. Alles jääb ka käsitsi variant, kuid see on töömahukas. Kindel lahendus on minna üle uuele ISO 20022 failiformaadile. Ka selle puhul on võimalik saada konverteerimise teenust ja on kokkuleppe, et selle eest ei peaks raha küsima.

3. OTSEKORRALDUSED – e-arve püsivaks teenus. Senisel kujul 1. veebruarist 2014 otsekorral-

dused enam ei toimi, Eesti võtab kasutusele e-arve lahenduse, mille külge saab panna püsivaks ehk suunata püsivalt saadud e-arveid maksmisele.

Sama tee on valinud ka näiteks Soome, Prantsusmaa, Rootsi ning Läti ja Leedu uurivad seda. **ERAIKULE** teeb pank koos ettevõtetega enamiku uuele teenusele üleminekust ära.

ETTEVÕTE peab uuendama äri- ja raamatupidamistarkvara, et sujuvalt üle minna e-arvete püsivaks teenusele. Esimese sammuna tuleb kasutusele võtta Eesti standardile vastav arveformaad. Septembris hakkavad esimesed kliendid uuele süsteemile üle minema. Üleminek toimub kuni järgmise aasta jaanuarini.

ALLIKAS: PANGALIIDU ESINDAJA OLAVI LEPP

EILSEL maksekeskkonna foorumil rääkisid eesseisvatest muudatustest rahandusministeeriumi finantsturgude poliitika osakonna juhataja Thomas Auväärt (vasakult), Eesti Panga asepresident Madis Müller ja Pangaliidu esindaja Olavi Lepp. FOTO: MEELI KÜTTIM

Partei heitis Ojulandi üle parda. Vastuhääli polnud

LAURA MALLENE
laura.mallene@aripaev.ee

Reformierakonna aukohustetas eile hommikul, et soovitatav erakonna juhatusel Kristiina Ojuland ja Taimi Samblik erakonnast välja arvata. Juhatus seda tegigi. Lääne-Virumaa maavanemat Einar Vallbaumi sama saatus ei tabanud.

Ojulandi kinnitustel tõi juhatus põhjenduseks erakonna maine kahjustamise. Lõplik süüdistus oli tema sõnul pikk. Ojulandi sõnul oli üks juhatusel liige erapooletu, tema ise ei hääletanud ning ülejäänud juhatus toetas aukohtu ettepanekut heita ta erakonnast välja.

Aukohus märkis, et nii Sambliku kui ka Ojulandi puhul on nende seotus hääletamisega teiste isikute eest erakonna juhatusel

ENDINE reformierakondlane Kristiina Ojuland lahkus eile riigikogust. FOTO: ANDRAS KRALLA

valimistel tõendatud – Kristiina Ojuland tasus 39 isiku eest liikmemaksu, mis andis neile õiguse osaleda erakonna sisevalimis-

tel. Lääne-Viru maakonna arendusjuht Taimi Samblik tunnistas aukohtule teiste isikute eest hääletamist, kinnitades, et tegi

seda Kristiina Ojulandi korraldusel. Einar Vallbaumi puhul ei leidnud aukohus kinnitust tema osalemise kohta hääletage manipuleerimises.

Ojuland: valedega tegelevad edasi juristid. Ojuland märkis, et on pettunud. “Olen olnud erakonna liige 17 aastat. Olen olnud tema juures sisuliselt tema sünnist saadik, teinud läbi aastate erakonna ülesehitamiseks meeskonnatööd. Mul on sellest kõige rohkem kahju, et pikka aegade jooksul tehtud töö on nüüd suurema pahanduse nimel all leidnud sellise lõpu,” sõnas Ojuland.

Ojulandi sõnul tänas ta otsuse järel 17 aasta koostöö eest. Ansip vastas sellele Ojulandi sõnul järgmiselt: “Meie sind ei täna.”

“Eks elu näitab, mis edasi saab,” sõnas Ojuland. “Siin on väga palju nüansse – valedega, mille all olen pidanud kannatama, tegelevad edasi minu juristid. Kaalume kindlasti kõiki asjaolusid,” lausus ta.

Vallbaum sõnas juhatusel koosolekult tulles, et ei usu, et Ojuland on süüdi. “Eks ikka on kahju. Alati on kahju, kui keegi lähedastest välja visatakse või ära läheb,” kinnitas Vallbaum.

Juhatusse uut liiget ei võeta. Reformierakonna esimees Andrus Ansipi sõnul on erakonna mainet väga tugevasti kahjustatud. “Minu süda rahul ei ole. Kristiina Ojuland on olulisel määral kahjustanud erakonna mainet. See kahjustamine on seisnenud eelkõige teiste isiku-

te identiteedi kasutamises,” sõnas Ansip. Ta sõnas, et on tõendatud, et hääled, mis varastati, anti ainult Kristiina Ojulandile.

Reformierakonna juhatusse jääb peale Ansipi 13 liiget. “Reformierakonna põhikirja järgi ei saa väljaheidetud juhatusel liikme asemel võtta uut liiget,” tõdes Ansip.

Ansip sõnas, et usalduse kaotanud erakonna liikme väljaheitmine on üks sammudest, mida tehakse selleks, et erakonna mainet puhastada. “Kindlasti ei ole erakonna huvides, et Kristiina Ojuland erakonnast lahkukuks. Kristiina Ojuland on erakonnale küllalt palju häali toonud. Aga valida ei ole, kui inimene on seotud teiste inimeste identiteedi kasutamisega omakasupüüdlike eesmärkidel,” lisas ta.

Ä Mis on mis SEPA (Single Euro Payments Area)

2014 VEEBURIIS jõustuvad ELi ühtsed maksetingimused (SEPA), et inimesed ja ettevõtted saaksid ühe pangakonto ja maksekaardiga teha euromakseid üle kogu Euroopa.

SEPA MÄÄRUS kohustab panku

minema üle SEPA maksetele ja pakkuma klientidele võimalust teha makseid igasse Euroopa panka. Lisaks hakatakse inimestele tulevikus pakkuma piiriülest SEPA otsekorraldusteenust.

Ä Kommentaar Usun, et saame SEPA-le üleminekuga hakkama

MARIKA MERILAI
kaupmeeste liidu tegevdirektor

Meie liidu liikmeid ei ole SEPA süsteemile üle läinud. Oleme oma liikmeid teavitanud ning korraldanud neile seminare.

Loomulikult tuntakse muret. Mida suurem organisatsioon, seda rohkem on vaja varakult ette valmistada, et ei juhtuks mingeid takistusi igapäe-

va ärielus. Seetõttu uuritakse, mis siis neid ees ootab ja kas infosüsteem seda tagab: kas peab midagi muutma või piisab raamatupidamistarkvara muutmisest jne.

Me oleme oma liikmetega paljude asjadega ühiselt hakkama saanud, näiteks eurole üleminek, ja usun, et SEPA-le üleminekuga saame ka hakkama.

Komisjon: Läti on euroks valmis

“Läti, 12 punkti,” laenas rahandusvolinik Olli Rehn kõrgeima hinnangu mõõdupuu Eurovisioonilt, et kinnitada Läti valmisolekut euroga liituda.

“Oleme jõudnud järeldusele, et Läti on valmis euroga liituma,” ütles Rehn eile Brüsselis. Euroopa Komisjon teeb nõukogule ettepaneku võtta euro Lätis kasutusele 1. jaanuarist 2014.

Euro kasutuselevõtu tingimuste täitmist käsitlevas lähenemisaruandes antakse positiivne hinnang Läti majandustulemustele. Rehn mõõnis, et nii nagu juba ka Eesti puhul, pandi enam rõhku sellele, et euroga liitumise kriteeriumid oleksid täidetud jätkusuutlikult. Rehn tun-

nustas Läti majanduse paindlikkust ja kohanemisvõimet ning manitses Lätit vastutustundliku eelarve- ja reformipoliitika kursil jätkama.

Komisjoni hinnangut täiendab Euroopa Keskpanga lähenemisaruanne, mis avaldati samuti eile. “Läti näitajad vastavad küll lähenemiskriteeriumides toodud kontrollväärtustele, kuid Läti majandusliku lähenemise pikemaajaline jätkusuutlikkus tekitab muret,” nendib keskpank pressiteate vahendusel. “Pikemas perspektiivis on Lättil keeruline säilitada keskmise aja jooksul madalaid inflatsioonimäärasid,” märgib keskpank.

ARIPAEV.EE

Standardi tööd Soomes lükkuvad edasi

Standardi jaoks on kokkutõbumine Soome majanduses tähendanud kahe hotelliprojekti edasilükkumist, ütles mööblifirma suuromanik ja tegevjuht Enn Veskimägi.

Soome statistikaameti eile avaldatud andmeil on Soome majandus n-ö ametlikult languses – SKP on kahanenud kaks kvartalit järjest. Selle aasta esimese kvartalis oli langus 0,1% ja läinud aasta viimases kvartalis 0,7%.

Veskimägi sõnul ei tule see talle üllatusena – selged märgid olid juba aasta eest, kui Soome kasvuprognoose järjest kärpima hakati. Langus annab tunda ka turismis ja hotelliaris.

Standard on oma riskid hajanud ega sõltu niivõrd ühest turgust, kuid tootjatel, kellele Soome on peamine turg, on Veskimägi sõnul keerulisem.

Aasta algusest on mööbli eksport Soome vähenenud ca 13%.

ARIPAEV.EE

VEETEENUS

Ruhnlastel Eesti kalleim vesi

Ruhnu elanikel on 1. juulist Eesti kõrgeim vee hind, 3,60 eurot kuupmeeter, lisandub igakuine abonenttasu 4,80 eurot.

“Veeteenuste hind Ruhnus on kõrge nii Saaremaa kui ka kogu Eesti mastaabis, arvestades abonenttasu, vaat et kõrgeim,” ütles ASI Kuressaare Veevärk juhatuse liige Aivar Sõrm Saarte Häälele.

“Kõik saavad aru, et kui vett tahad saada, siis pead maksma,” sõnas Ruhnu vallavanem Aare Sünter. Seni pole ruhnlastel vee ja kanaliseerimise eest aga sentigi maksnud.

PANGANDUS

SEB kliendid võisid langeda pettuse ohvriks

Valgamaal võib ligi 750 SEB klienti olla langenud pangakaardi andmete kopeerimise ohvriks, mille tulemusena tehti Aasias neid andmeid kasutades tehinguid.

SEB pressiesindaja Silver Vohu sõnul leiti Valgamaal laupäeval ühelt sularahaautomaadilt kahtlane seade, mida võidi kasutada kaardiandmete kopeerimiseks, kirjutas LõunaLeht.

REHAU®
Unlimited Polymer Solutions

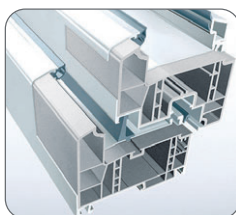
GENEO®

Sobib ka passiivmajadele!

GENEO® RAU-FIPRO®
Parimad aknad nõudlikule kliendile!
Suurepärane energiasäästlikkus ja stabiilsus!

Saage ka Teie osa GENEО® tooteperekonna parimatest pakumistest

GENEO®-aknad:	U _f kuni 0,85 W/m²K
	U _f kuni 0,79 W/m²K (sertifitseeritud passiivmajadele)
GENEO®-välisüksed:	U _f kuni 0,75 W/m²K (sertifitseeritud passiivmajadele)
GENEO®-lükanduksed:	U _f kuni 1,3 W/m²K

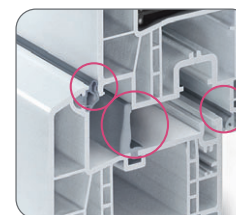
RAU-FIPRO®
profiilisüdamik
Kõrgtehnoloogilisest materjalist RAU-FIPRO® profiilisüdamik annab GENEО® aknaprofiilile maksimaalse stabiilsuse.

Sale disain
Antud profiilisüsteem tagab elegantselt saleda joone (115 mm) ka suuremõõduliste akende puhul. Tänu REHAU innovatiivsele klaaspaketi liimimistehnoloogiale on võimalik valmistada ka maast laeni aknaid nõutud stabiilsuses.

Soojapidavuse optimeerimine
GENEO® profiil omab funktsionaalseid kambereid, mida võib kasutada erinevaks otstarbeks. Näiteks GENEО® MD plus puhul paigaldatakse sinna termomoodulid.

Keskthend
Kolme uudse lahendusega tihendiga GENEО® aknaprofiil hoolitseb parimate soojapidavusomaduste eest. Erakordselt elastsed, pikaajalisele koormusele vastupidavast materjalist tihendid garanteerivad akende pika elua.

www.rehau.ee

Küsi GENEО® profiilist tooteid REHAU aknatootjatelt!

LIVIKO juht Janek Kalvi ei soovita viinavabrikusse investeerida.
FOTO: MEELI KÜTTIM

AKTSIIS

Kange ja lahja turuheitlus. Soome turistid täidavad usinalt Eesti riigikassat

MARTA JAAKSON
marta.jaakson@aripaev.ee

Aktiiside ühtlustamisest tingitud hindade muutus vähendaks enim õlletarbijaid ja puudutaks kõige vähem veini tarbimist, ent ligi viiendik viinatarbijatest hakkas salaviina jooma. Nii selgus alkoholitootjate ja maaletoojate liidu tellitud ja Turu-Uuringute ASi korraldatud uuringust.

Eile tutvustasid alkoholitootjate ja maaletoojate liit ja Turu-uuringute AS uuringu tulemusi. Uuringule jätkus tuline arutelu, mis andis märku alkoholitootjate turuheitlusest.

Äripäev kirjutas aprilli alguses, et õlle- ja viinatootjad eesotsas Liviko juhi Janek Kalvi ja A. Le Coqi juhi Tarmo Noobiga purelevad infosõjas – põhjus ebavõrdne alkoholiaktsiis. Sama kogus alkoholi viinas on aastaid olnud 2,6 korda kallimalt makstud kui õlles. Kalvi ja tema kaasvõitlejad ei taha sellega leppida.

Tüli juured minevikus. Turu-uuringute AS leidis, et alkoholiaktsiiside ühtlustamisel jääks valdav osa elanikkonnast oma senisele eelistatavale alkoholiliigile truuks, ent tarbiks vähem. Selgus, et ühtlustatud aktsiise sisaldavad hinnad ei anna selget tarbimiseelist ühelegi alkoholisele joogile.

Uuringu tutvustamisel kajas saalist kriitikat uuringus kasutatud peamise tarbija kohta. Nimelt defineeris Turu-uuringute AS peamiseks tarbijaks inimese, kes tarbib alkoholi sagedamini kui kaks korda kuus.

Uuringus osalenud 1001 vastajast oli õlle puhul sagedasi tarbijaid 26 protsenti, siidri puhul 4 protsenti, long drink'i puhul 3 protsenti, vahuveini puhul 8 protsenti ja viina puhul 9 protsenti.

Turu-uuringute ASi uuringujuht Liis Grünbergi sõnul selgus, et alkoholi hinnatõus sunnib noored ja madalapalgalised vähem tarbima. Ta nentis, et peamise tarbija definitsioon tugines loogiliselt tundmusel. "See võib olla vägivaldne valik, ent meie tundus kaks korda kuus peamise tarbijana loogiline valik," ütles Grünberg.

69

protsenti on alkoholi-
tarbijaid 15-74aastas-
te eestimaalaste seas.

Taust Alkoholi tootmine

KOKKU toodeti Eestis 2011. aastal 180,4 miljonit liitrit alkoholi, millest õlu moodustas 75,4% (2010. a 77,1%), kange alkohol 9,3% (8,4%) ning lahjad alkoholised joogid 15,3% (14,5%).

ALKOHOLSETE JOOKIDE EKSPORDIKÄIBEST andsid kõige suurema osa kanged alkoholised joogid. Võrreldes eelmise aastaga, kasvab 2011. aastal kange alkoholi ekspordikäive enam kui kolmandiku. Käibe suuruse poolest järgnes õlle eksport, mis jäi aga kange alkoholi ekspordikäibest rohkem kui neli korda väiksemaks. Koguseliselt eksporditi Eestist 2011. aastal alkoholiseid jooke absoluutalkoholina ligi 30% enam kui aasta eest, sellest 55% moodustas kange alkohol.

ALLIKAS: KONJUNKTUURIINSTITUUDI
UURING "ILLEGAALSE ALKOHOLI
TARBIMINE JA KAUBANDUS EESTIS"

Uuringu tutvustusele järgnes arutelu, millest võtsid osa riigikogu rahanduskomisjoni esimees Sven Sester, riigikogu liige ja sotsiaalkomisjoni liige Maret Maripuu, kes diskussiooni ka juhtis, Janek Kalvi, Liis Grünberg ja Eesti Tervise Fondi juhatuse esimees, perearst Eero Merilind.

Maripuu märkis, et esimest korda oli alkoholi hinna tõusu märgata siis, kui aktsiis masu ajal järsult 30 protsenti tõusis. "Konjunkturiinstituut on aastate jooksul teinud uuringuid ja näidanud, et vaatamata sellele, kui palju aktsiis tõuseb, jõuab see hinna kaudu tarbijani väga väikeses osas," märkis ta.

Maripuu küsis arutelul osalenud Kalvilt, kui palju me võiksime aktsiisi tõsta, et tootjatel oleks juba nii valus, et see ka hinnas kajastuks ja selle kaudu tarbijani jõuaks. Kalvi hinnangul saab aktsiis maksimaalselt tõusta kolm kuni viis protsenti, kõrgem tõus tekitaks turul liigset turbulentsi. Tema meelest ei vasta tõele, et iga aktsiisitõus ei jõua tarbijani.

Ta nentis, et alkoholitootmises on rentaabluks praegu väikesed ja viinavabrikusse pole mõtet investeerida. "Aktsiis moodustab kange alkoholi letis lõviosa. Üle 90 protsenti moodustavad riigimaksud kokku," tõdes Kalvi.

Masu ajal joodi vähem. Merilind märkis, et masu ajal paranesid inimeste tervisenäitajad, sest neil oli vähem raha ja seetõttu kulutati kõigele tervistkahjustavale vähem.

Ta kutsus alkoholitootjaid üles vähendama tootmist ja tarbimist ning pikendama sellega inimeste eluiga. "Kui te teete reklaami, siis mitte sellist, kus kaaine olek on taunitav. Alkoholi tarvitamine peab olema vastutustundlik," rõhutas Merilind.

Kalvi märkis, et sai julgust aktsiisiühtlustamise teemal jätkata. Ta tõi esile Soome aktsiisimäär, kus kange ja lahja alkoholi maksuvahe on oluliselt väiksem.

Lahjade alkoholsete jookide aktsiisi tõstmisest kange alkoholiga samale tasemele kaotaksid enim õlletootjad.

Uuringu tutvustusüritusel viibinud Saku Õllehase juht Margus Kastein palus diskussioonil sõna. "Väga hea diskussioon, ma mõistan viinatootjate raevukat võitlust oma positsiooni pärast," alus-

tas Kastein. Ta soovitas lisaks Turu-uuringute analüüsile lugeda ka värsket TNS Emori uuringut ning konjunkturiinstituudi uuringut samal teemal. Ta märkis, et neis toodud numbrid erinevad Turu-uuringu tulemustest.

Lisaks lükkas ta ümber Maret Maripuu kommentaari, et õllet on suurim osakaal alkoholi tarbimisel. "Viin on kõige suurem kontribuutor alkoholi tarbimisel," tõi ta välja.

Kastein märkis, et Eesti aktsiislaekumine on viimastel aastatel olnud suurepärane. Riik on saanud rohkem kui plaanitud, samal ajal on turud kukkunud.

Kastein paneb suurepärase aktsiislaekumise Soome turistide õlule. "Aktsiisitõus ei tule Eesti tarbijate taskust. Kallid inimesed, saage aru ja vaadake numbreid, kogu aktsiisitõusu kasv on tulnud soomlaste käest! Kogu Eesti tarbimisest tuleb praegu 20 protsenti Soome tarbijatelt," ütles Kastein, rõhutades, et tema meelest on tegemist šokeerivate numbritega.

Eestlasest tarbija on oma otsustes ratsionaalne. Kastein ütles, olukorda saab parandada kange alkoholi aktsiisi märkimisväärse tõusuga. "Meie probleem on 10,2 liitrit absoluutset alkoholi inimese kohta, kus suurim kontribuutor on viin," lausus ta.

Kastein pani seadusandjale südamele, et see ei unustaks oma otsustega piiriülest kaubandust. Ta rõhutas, et soomlased toovad Eesti 200 miljonist 40, ainult sellepärast, et siin on odavam.

Märkimisväärne hinnatõus toob tema hinnangul tugeva tagasilöögi alkoholitootjatele, turismile ja kaubandusele. "Ei maksa olla sinisilmne, et eestlastest tarbijad ei tee ratsionaalseid otsuseid. Uskuge mind, kui õlle hind oleks praegu kahekordne, hakkaks Läti piiril toimuma väga vilgas liiklus, mille tulemusena kaotaks riik umbes 30 miljonit," tõdes ta.

Maripuu võttis sõnavõtu kokku lausega Janek Kalvile: "Ma loodan, et Janek ei vasta, saate pärast nurga taga omavahel asjad ära klaarida."

Sester pidas aga ärimeste debatti positiivseks. Rahanduskomisjoni esimees tunnistas, et on ka varem oma meelust avaldanud ning on alkoholi aktsiisi ühtlustamise poolt.

Eesti IT-ettevõtte müüb USAs kaardirakendust. Plaanis laieneda

Ä JOOSEP LAIK
joosep.laik@aripaev.ee

Pilvetehnoloogia kaudu oma teenust pakkuva ettevõtte Datel AS kaardirakendus hakkab tulevikus Virginia osariigi elanikke ümbruskonnas asuvast teavitama. Ettevõtte plaanib oma tegevust USAs ka laiendada.

IT-ettevõtte Datel AS juhatuses esimees Urmas Kõlli ja selle tütar-ettevõtte Ovella LLC tegevjuht Villem Alango on saavutusega väga rahul. "Mis siin salata – ega e-riigi rakendusi pole ka Eestis väga palju müüdud. Seda vähem on neid USAsse müüdud ja selles mõttes oli see meie jaoks tõsine väljakutse," nentis Kõlli.

"Meie jaoks oli see väga rõõmus ja tiivustav väljakutse – läksime ju sinna luurele ja keset luurelkäiku esitati meile küsimus – kuidas teie igavesti vägevast asjast osta saab? See kõik juhtus väga äkki. Tundus liiga hea, et tõsi olla, aga oligi tõsi," lisas Alango.

Kasvuruumi jätkub. Praegu on rakenduse tellinud Virginia osariigi Montgomery maakond, kuid Kõlli sõnul on nad kasutanud avatud lepingut, mis võimaldab soovi korral ka teistel maakondadel ühineda.

"Loomulikult tahame edasi minna. Kui üle lombi ujuda, siis ongi mõtet minna kogu selle suure turu peale," sõnas Alango. "Võtame lihtsa näite – ükskõik, kas kasutan arvutit või nutitelefoni, meie tehnoloogia töötab nende mõlema peal. Kui ma sisestan Ameerika kasutajana oma nime või oma krun- di numbri, siis see tuleb mulle kaardipildina ette."

Alango sõnul on ameeriklaste iseärasus meeletu soov teada, mis nende naabruses toimub. "USAs on see, kes on näiteks naaberkrundi omanik, avalik informatsioon. Kui ma tean, et äsja koliti sisse, siis ma saan teada, kes

DATELI tütar-ettevõtte Ovella LLC tegevjuht Villem Alango (vasakul), Datel ASI juhatuse esimees Urmas Kõlli ja LLC haldusjuht Carl Pucci. FOTO: MEELI KÜTTIM

”**Loomulikult tahame edasi minna. Kui üle lombi ujuda, siis ongi mõtet minna kogu selle suure turu peale.**

Ovella LLC tegevjuht Villem Alango

kolis. Samuti saan vaadata, kas mu maamaksustamise asjad on korras," loetles ta võimalikke kasutusvariante.

Ettevõtte edu on pilvetehnoloogia. "Pilves äri tegemine tähendab normaalse peakuju- ga inimese jaoks seda, et tulevad mehed, disketid näpus, ja ütlevad, et me nüüd installeerime teile midagi. Saate e-kirja- ga veebiaadressi – siin on teie rakendus, palun – kasutage," sõnas Alango.

"See on nähtav üle terve maailma. Ongi kogu see pilve müstika. See teeb pragmaatiliselt mõtleva tellija väga rõõmsaks, kui ta saab juba paari päevaga oma rakendust kasutada," lisas ta.

"Oleme oma toote disaininud selleks, et seda saaks kiiresti rakendada," nõustus ka Kõlli.

Ta tõi näiteks pintsaku, mis on tellija keha järgi õmmeldud. "Meie toode on selline kompromiss rätsepatöö ja masstoodan-

gu vahepeal," lausus ta. Selles peitubki Kõlli sõnul paindlikkus, mis laseb ka USAs laiemalt tegutseda.

Ettevõtte edus oli oma osa ka Carl Pucci meeskonda saamine. Ta töötab USAs asuva tütar-ettevõtte haldusjuhina.

"Käisime koos Carliga Virginia osariigis ja tagasiteel külastasime koos mõningaid omavalitsusi, kus meil olid tekkinud otsesed ja kaudsed kontaktid. Tema on see inimene, kes saab neist asjadest aru nii, nagu seal saadakse," lausus Kõlli.

Alango nentis, et ükskõik millisest tootearendusest rääkides on esimene reegel selles, et peab tundma oma klienti. "Ja see, mida me praegu ookeani taga teeme – me õpime tohutult. See kogemus ja kontaktid, mida me saame, on veel olulisem kui raha, mille me eelarvesse kirjutame," avaldas ta oma rahulolu.

"Sealt tekivadki kasvuvõimalused," lõpetas Kõlli.

FIRMA OSTAB

veoautode ja haagiste remondiks sobivad ruumid (600–1000 m²)

Vana-Narva mnt, Maardu, Suur-Sõjamäe, Lasnamäe või Peterburi mnt piirkonnas.

INFO: 631 8088

DIVIDENDID

Merko aktsionärid ootavad dividende

Eile toimus AS Merko Ehituse aktsionäride korraline üldkoosolek, kus kinnitati 2012. aasta majandusaasta aruanne, hääletati dividendi maksmise otsuse poolt ning kutsuti nõukogu liige tagasi. Üldkoosolek otsustas kinnitada 2012. aasta majandusaasta puhaskasumi 7,6 mln eurot, maksta eelnevate perioodide puhaskasumist aktsionäridele dividendidena välja kokku 5,31 miljonit eurot, mis on 0,3 eurot ühe aktsia kohta.

KOONDAMINE

Laima ja Gutta Eesti kontor koondab

Laima ja Gutta kaubamärke esindavast NP Foods Eestist on vähem kui aastaga lahkunud neli juhti. Eelmisel nädalal sai koondamisteate müügijuht Tarmo Lillepa, kirjutas Äripäeva teemaveeb Best Sales.

Eelmise aasta septembris lahkus firmast NP Foods Eesti tegevjuht Andrus Tüvi.

Laima ja Gutta kaubamärke esindava NP Foods Eesti turundusjuht Janne Laik kinnitab juhtide lahkumist. "Eesti on NP Foods peakontorile oluline turg ning meie tegevused ja plaanid on jätkuvalt suunatud heade tulemuste saavutamiseks," kommenteeris Laik. Ka ei kinnita ta emafirma rahulolematust müügitudemustega Eestis.

VÄLISSUHTED

Hiina annab ELile trahvitollide eest vastuse

Hiina teatas, et võttis uurimise alla Euroopast imporditavad veinid, et tuvastada võimalikku dumpingut või illegaalseid toetusi.

Seda vastusammuna Euroopa Liidu üleeilsele otsusele kehtestada Hiinast imporditud päikesepaneelidele dumpinguvastased tollid. Euroopa tootjad on seisukohal, et Hiina müüb paneele omahin- nast odavamalt, vahendas agentuur Bloomberg.

KÜTUS

Leedu valmistub kildagaasi uuringuteks

USA kütusefirma Chevron nõustub Leedu uute keskkonnaseadustega ning valitsus saab nüüd kuulutada ettevõtte kildagaasi uuringulubade konkursi võitjaks, ütles Leedu peaminister Algirdas Butkevicius eile Leedu raadios.

Kokkuleppe allkirjastamist Chevroniga koordineerib Leedu keskonnaministeerium, vahendas agentuur Bloomberg.

BUSSISEMINAR:

29. augustil

KUIDAS KORRALDADA ERISTUV SÜNDMUS?

5 omanäolist kohta üritusteks
5 ettekannet bussis
5 ideed üllatusteks
35 loomingulist reisikaaslast

Äripäev
Best Sales
sekretar.ee
LUX Express

Registreerimine: e-post registreerimine@aripaev.ee, telefon 667 0411. Programmi leiad www.bestsales.ee/www.sekretar.ee

ÄRIPÄEVA MAKSUKOOL

Põhjalik rahvusvahelise maksunduse kursus praktikule

Koolitus annab:

- Oskuse planeerida ettevõtlust kohe algusest kõige maksuefektiivsemal viisil;
- Oskuse hinnata ennetavalt võimalikke maksuriske;
- Süsteemse arusaama piiriülese tegevusega seonduvatest maksuküsimustest;
- Oskuse leida iseseisvalt lahendusi ja alternatiive;
- Oskuse rakendada erinevaid õigusakte ja kohtupraktikat korrektselt;
- Teadmised ja töövahendid praktiliste probleemide iseseisvaks lahendamiseks;
- Võimaluse säästa konsultantide kasutamisel;
- Nõustajatele võimaluse kasvada maksunõustamise valdkonnas;
- Väga mahukad ja põhjalikud materjalid eesti keeles

Käsitletavat teemad:

- Piiriülese tegevuse maksustamise üldised põhimõtted ja allikad ning nende rakendamine;
- Füüsiliste isikute residentsus ja maksustamine piiriülese tegevuse korral;
- Püsiva tegevuskoha tekkimine ja ärikasumite maksustamine;
- Kasu vara võõrandamisest;
- Siirdehinnad;
- Tulumaksu kinnipidamine välisriiki tehtavatelt või saadud maksetelt;
- Kontserni ja äritegevuse maksuefektiivne struktureerimine;
- Piiriülesed tehingud ja käibemaks.

ÄRIPÄEVA KOOLITUSKESKUS

I kool – 17.-18. sep, 15. okt, 29. okt, 12. nov, 26. nov.
II kool – 16-17. okt, 13. nov, 27. nov, 3. dets, 12. dets.

Soodushind:

30. juunini **1499 eurot**
(km-ga 1798,8 eurot).
Tavahind: 1799 eurot
(km-ga 2158,8 eurot).

Koolitaja on
Advokaadibüroo
GLIMSTEDT advokaat,
maksukonsultant,
TTÜ finantsarvestuse
õppetooli
rahvusvahelise
maksunduse lektor
Marko Saag

Info telefonil **667 0107**. Registreerimine aadressil
koolituskeskus@aripaev.ee või telefonil **667 0100**.

Täpsem programm aadressil
www.koolitus.aripaev.ee

EBAMEELDIV OOTAMATUS

Kuidas käituda ettevõtte läbiotsimise ajal? Käitumisjuhend

Ä PIRET REILJAN
piret.reiljan@aripaev.ee

Mistahes ettevõtte kontor võib ühel ootamatul päeval sattuda läbiotsimise tandriks ja seda väga erinevatel põhjustel, alates konkurentsialasest haldusmenetlusest kuni kriminaaluurimiseni. Eestis on toimunud läbiotsimisi mitmes tuntud firmas, näiteks Livikos, Teres ja Selveris, läbi on otsitud ka töötajate kodusid. Kusjuures ei pruugi uurimise teravik olla läbiotsitava, valmis aga tuleb olla igal juhul.

Möödunud nädalal toimunud Soraineni advokaadibüroo ärihommikul jagas büroo partner ja vandeadvokaat Kaupo Lepasepp nõuandeid, kuidas käituda, kui ettevõtet tullakse läbi otsima. Tema näpunäited puudutasid konkurentsiameti korraldatavaid läbiotsimisi, kuid samad põhimõtted kehtivad igasuguste läbiotsimiste puhul.

Selgus, et ka selliseks ettenägematuks juhtumiks nagu läbiotsimine on võimalik ja mõistlik valmistuda, nii et sündmuste keerises olles ei tabaks ettevõtte töötajaid ja omanikke paanika. Ja olgu öeldud, et läbiotsimine ei tähenda kaugeltki alati süüdimõistmist. Näiteks Soraineni büroo kogemuse põhjal laheneb suurem osa konkurentsiameti korraldatavaid läbiotsimisi menetluse lõpetamisega, ilma et süüd tuvastataks.

Millal läbiotsijaid oodata?

Soraineni vandeadvokaadi Kaupo Lepasepa sõnul võiks ohulambike võimalike kutsumata külaliste ehk läbiotsijate saabumiseks süttida näiteks siis, kui liiguvad jutud mõne tema valdkonna ettevõtja uurimisest. Samuti siis, kui valdkond on konkurentsiameti või muu järelevalveasutuse luubi all mõnel naabermaal. Tähelepanelik tuleks olla ka ettevõtte või konkurentide omandamistehingute ajal või järel, kui ettevõtte dokumentidele on *due diligence*’i käigus pääsenud ligi kolmandad isikud. Samuti tasub mõne äripartneriga tülli pöörates mõelda, ega luukeresid kapis pole. Nii siis võib läbiotsimine sisse sadada ka siis, kui ettevõtja ise oma südametunnistust plekituks peab.

UUDISHIMULIK inimene
1. oktoobril 2010. aastal piimatööstus Tere hoone aknast välja piilumas. Samal ajal otsis Tere ruume läbi konkurentsiamet. FOTO: ANDRES HAABU

Ä Mis on mis Konkurentsiameti haldusmenetlus

KOOSTÖÖ tegemine tagab kontrollkäigu võimalikult kiire läbiviimise. **KOOSTÖÖST** keeldumine haldusmenetluses võib kaasa tuua sunniraha kohaldamise. **ETTEVÕTJA** peab tagama ligipääsu kõikidele äriühingu ruumidele ja sõidukitele, mis on nimetatud ametniku esitataval kontrollilool. Ettevõtja esindajatel on õigus viibida kontrollimise juures. **AMETNIKEL** on õigus teha koopiaid dokumentidest ja muudest materjalidest, mis on kaetud kontrolliloo ulatusega. **AMETNIKEL** on õigus tutvuda elektrooniliste andmekandjatega ja teha neist väljatrükke ning elektroonilisi koopiaid, samuti

ti esitada töötajatele küsimusi kontrolliloo kaetud asjaolude kohta.

Väärteomenetlus

KAASAAITAMISKOHUSTUST ei ole, kuid takistada ei või. **AMETNIKEL** on õigus võtta enda valdusesse originaaldokumente ja ettevõtjal õigus nõuda nende koopiaid. **AMETNIKEL** on õigus pitseerida äriruume ja dokumente. **TÕENDITE** kogumine jälitustoimingutega ei ole lubatud.

Kriminaalmenetlus

LISAKS väärteomenetluse juures toodule on lubatud koguda tõendeid jälitustoimingu (pealtkuulamine, kõneristused). **ÕIGUS** on otsida läbi ka kodusid.

Ä Tasub teada Kuldreeglid läbiotsimise ajaks

VÄLTIGE külalistel (st läbiotsijatel) oodata laskmist ettevõtte fuajees või muus käidavas kohas. **IDEAALIS** suunake külalised eraldi ruumi ja vältige (kontrollimata) info levikut majas ja majast välja. **TAGAGE** võtmeisikute kättesaadavus: juht, jurist, IT-juht, avalike suhete juht ning konkreetsetl külalistele huvipakkuvad isikud. **TUVASTAGE** läbiotsimise õigusliku aluse olemasolu ja külalistele isikud. **KOGUGE** infot läbiotsimise ajandiks olevate sündmuste kohta (läbiotsimise aluseks olev dokument, külalistele huvipakkuvad tõendid, küsimused jne).

DOKUMENTEERIGE kõik tõendid (sh selgitused), millest külalised koopia teevad või mille kaasa võtavad. **KÜLALISTELE** on soovitatav määrata saatja, kes abistab ja jälgib sündmuste kulgu. **TEAVITAGE** seadusega kaitstud andmetest (suhtlus advokaadiga, pangasaladus). **NÕUDKE** külaliste koostatava protokoll koopia või ärakirja kaasavõetud dokumentidest (nii ettevõtte normaalse tegevuse jätkamiseks kui ka hilisemaks riskianalüüsiks). Kui tekib vaidlus kopeerimise üle, küsige luba paberite pildistamiseks. **NÕUDKE** kõigi probleemide ja ebakõlade protokollimist.

ALLIKAS: SORAINEN

Ä Samm-sammult Kuidas käituda kutsumata külalistega

1. ETTEVALMISTUS. Koostage lihtne ettevõtte struktuurile vastav juhend läbiotsimise korral käitumiseks. Tegemist peaks olema kiiresti kasutatava tööriistaga kriisilukorrraks, mitte mitmekõitelise “entsüklopeediaga”.

2. KOOSTÖÖ VÕI MITTE? Kriminaal- ja väärteomenetluses läbiotsimisele kaasaitamise kohustust ettevõttel pole, kuid läbiotsimist ei tohi ka takistada. Sageli on kaasaitamine pragmaatiline otsus. Igatahes otsustage, kas teete läbiotsijatega koostööd või mitte. Otsuse langetamisel võtke arvesse, et koostööst keeldumine võib pikaks ajaks takistada ettevõtte tööd. Näiteks, kui keeldute ametnikke elektroonilistele dokumentidele ligipääsemisel aitamast, peate olema valmis selleks, et nad lahkuvad koos teie IT-seadmetega pikaks ajaks.

3. VÄLINE NÕUSTAJA? Otsustage kohe, kas soovite kaasata välise nõustaja, näiteks juristi väljastpoolt ettevõtet. Hea oleks, kui paneksite juba läbiotsimise juhendis paika, kellega täpselt ühendust võtta, kui peaks tekima vajadus.

4. INFORMEERIMINE. Läbiotsimise puhul tuleb tegeleda mitut sorti kommunikatsiooniga. Teavitage töötajaid läbiotsimisest, eelnevalt otsustatud kaasaitamiskohustusest ja info levitamise keelust. Näiteks kriminaalmenetluse puhul on enne kahtlustatavaks

tunnistamist kommunikatsioon ettevõttest väljapoole lubatud ainult prokuröri nõusolekul. Oluline on arvestada, et läbiotsimise aeg ning sellele järgnev aeg on jälitustoimingute suhtes kõrgendatud ohu periood. See tähendab muu seas, et võib-olla kuulatakse pealt teie kõnesid. Advokaatide kogemustepagasist pärineb näiteks juhtum, kus üks ettevõtja suhtles teisega pärast läbiotsimist telefonis ja teatas, et “miillitsad” jätsid keldris oleva seifi tähelepanuta. Pole vaja pikalt mõelda, milline menetlustoiming üsna pea toimus.

5. PÄRAST LÄBIOTSIMIST. Kui läbiotsimine on möödas, tehke riskianalüüs. Vastake küsimusele, kas ametnike kaasavõetud või kopeeritud tõendid sisaldavad infot nende uuritava rikkumise või mõne muu rikkumise toimepaneku kohta? Koguge ka muudest allikatest infot rikkumise või selle puudumise kohta, näiteks töötajatelt ja kõiksugu dokumentidest.

6. TAKTIKA. Pärast läbiotsimist tehtud analüüsi põhjal valige edasine taktika. Võite valida kas aktiivse kaitsetaktika või passiivse ootetaktika. Esimene variant tähendab rikkumise esinemise korral aktiivset koostööd uurijatega ja pingutusi rikkumise lõpetamiseks. Kui rikkumist pole, võib sellele jõuliselt rõhuda. Passiivne ootetaktika tähendab kannatlikku ootamist, mil uurijaid igaks juhuks küsimustega ei torgita.

**PUIDUTÖÖS-
TUSE** Toftan
turundusjuht
Merli Randoja
sõnul peab
välisturgudel
toimetamise
juures silma
peal hoidma
konkurentide
tegemistel,
maha neist
jääda ei tohi.

FOTO: ERIK PROZES

EKSPORT

Tootjad otsivad väljundeid piiri taga. Tasub tundma õppida sihtriigi (äri)kultuuri

Ä AIN ALVELA, KETLIN RAUK
aripaev@aripaev.ee

Selleks, et oma toodetega välisturgudele pääseda, on oluline koguda piisavalt informatsiooni huvipakkuva turu kohta, määratleda täpne sihtgrupp ning teha toodetele korralikult läbi mõeldud tutvustus.

ASI Suwem ekspordi juht Annika Kõiv innustab ettevõtteid julgemalt siseturust välja poole vaatama.

"Siiski soovitan ma alustuseks läbi analüüsida ka lähiturud, sest üldjuhul annab tegutsemine naabrite juures kõige suuremat tulu," kinnitas ta. "Mida kaugemale ettevõtja siirdub, seda raskem on sama kasumlikkust säilitada."

Kõiv lisas, et kindlasti avaldavad oma mõju ka kaugemate turgude kultuurilised erisused, millele lihtsalt tuleb väga suurt tähelepanu pöörata, et äri oleks usaldusväärne ja pikaajaline.

"Seadke endale eesmärgid ja asuge tegutsema," julgustas ta.

Isiklikel kontaktidel suurim väärtus. ASI Toftan turundus- ja müügijuht Merli Randoja sõnul ekspordib Toftan paarikümnesse riiki üle maailma, keskendudes eelkõige turgudele, kus on saematerjali järele suurem nõudlus.

"Oma tooteid tuleb turustada turgudele, kus on nõudlus ja vajadus just selliste toodete järele, mida ettevõtte toodab või on võimeline tootma hakama," selgitas Randoja. "Praegusel internetiajastul on informatsiooni kogumine võimalike sihtturgude kohta võimalik ka internetis otsimise, sotsiaalvõrgustiku, erinevate andmebaaside kaudu.

„Korralik ja informatiivne ingliskeelne koduleht äratab usaldust ja näitab, et ettevõttel on tõsine soov välisturgudel tegutseda.

Balti-Saksa Kaubanduskoja Eesti büroo juhataja Anneli Piirat

Kuid kindlasti on parim viis turgu leida siiski isiklike kontaktide ja uute kontaktide loomise kaudu." Randoja lisas, et olemasolevate klientide käest tasub samuti informatsiooni koguda.

"Konkurentide tegemistel tuleb silm peal hoida, alati on kasulik teada, millises suunas nad liiguvad," kinnitas ta. "Lai kontaktvõrgustik loob eeldused leida uusi potentsiaalseid kliente olemasolevatelt ja uutelt turgudelt."

Randoja märkis, et tihti vaatavad ettevõtted ainult lähiturge, kus tuntakse ennast mugavalt, kuid vaja on vaadata laiemalt ja kaugemale.

Kodutöö peab põhjalikult ära tegema. Saksa-Balti Kaubanduskoja Eesti büroo juhataja Anneli Piirat ütles, et enne väliturule minekut on ülioluline põhjalik eeltöö sihtriigi kohta.

"Vaja on koguda infot vastava riigi majanduse, turumahu, konkreetse valdkonna arengute, samuti konkurentsi kohta," kinnitas ta. "Ka tuleks välja selgitada, kas konkreetse toote müügiks sihtriigis on vaja erilube või sertifikaate ning kas toote müügiga kaasneb maksuriske." Tema sõnul tuleb kasuks ka sihtriigi ärikultuuri ja -tavade tundma õppimine, sest tundes kohaliku kultuuri eripärsid, on lihtsam sõlmida ka ärikontakte.

Piirati sõnul on Eesti ettevõtted üha aktiivsemalt hakanud otsima võimalusi välisturgudele minekuks. "Nii on Eesti ettevõtjate päringute arv Saksa-Balti Kaubanduskojas kasvanud alates 2008. aastast ligi kaks korda," kinnitas ta.

Aktiivsust kinnitavad ka statistikaameti andmed. Nii on meie firmade eksport Saksamaale alates Eesti ühinemisest ELiga pea kahekordistunud, kuid vaatamata sellele on vähemalt Saksamaa suunal Eesti ekspordile veel küllalt arenguruumi.

"Lisaks eelmainitud turuülevaatele on vajalik täpselt määratleda oma sihtgrupp," ütleb Piirat. "Potentsiaalsete klientide ja koostööpartnerite ot-

singul tuleb kindlasti välja selgitada äripartneri kontaktisik ja tema kontaktandmed."

Piirat nentis, et e-kirjadele, mis saadetakse üld-aadressidele, ei pöörata sageli mingit tähelepanu, rääkimata vastamisest.

"Kuna enamik eksporditurge on tunduvalt suuremad kui meie kohalik turg, tähendab see väga suure hulga andmete läbitöötamist, seetõttu ongi oluline piiritleda võimalikult täpselt oma koostööpartnerid," selgitas ta. "Sageli on Eesti ettevõtetele sobilikeks koostööpartneriteks pigem väikesed ja keskmise suurusega ettevõtted kui suured kontsernid. Saksamaal saab potentsiaalsete koostööpartnerite otsingul abiks olla Saksa-Balti Kaubanduskoda."

Ennast tutvustades tasub olla konkreetne. Anneli Piirat kinnitab, et väga oluline on oma ettevõtte ja toote korralik tutvustus. "Ettevõtte ja toote info peab olema kiiresti leitav ning ideaalis võiks see olla sihtriigi keeles või vähemalt inglise keeles," soovitas ta. "Korralik ja informatiivne ingliskeelne koduleht äratab usaldust ja näitab, et ettevõttel on tõsine soov välisturgudel tegutseda."

Ettevõtte usaldusväärsust tõstavad ka referentsid, eriti kui on võimalik nimetada koostööd mõne välispartneriga.

"Ei tohi unustada kvaliteedisertifikaate, mis samuti lisavad kindlust ettevõtte tõsiseltvõetavuse kohta," märkis Piirat, kelle sõnul mõjub kontaktide loomisel vähemalt Saksamaal hästi, kui esimesele kohtumisele potentsiaalse äripartneriga tuleb firmajuht. "Enne kohtumist tasuks üle täpsustada, mis keeles kohtumine toimub," ütles ta. "Saksamaal annab suure eelise saksa keele oskus."

Hea ülevaate turust ja konkurentidest annavad rahvusvahelised erialamesid. Messe külastades ja neil osaledes on võimalik leida koostööpartnereid kogu maailmast.

Ä Kommenteer

EAS aitab ettevõtetel luua uusi äri võimalusi

MARTIN HIRVOJA
EASi juhatuse liige

EASi eesmärk on Eesti ettevõtete suurem ekspordimaht, sealhulgas nii eksportivate ettevõtete arvu suurendamine kui ka ettevõtjate ekspordikäibe tõstmine. Eksporditugevdab ettevõtet, sest ekspordiga tegelemise eeldus on vajadus kasvada, luua kõrgemat lisandväärtust ja tegelda tootearendusega.

EAS on üha rohkem liikumas teenuste poole, mis aitavad kaasa uute äri võimaluste loomisele, olgu selleks siis riikli-

kud ühisstendid rahvusvahelistel messidel, kontaktreisid välisfirmade ostujuhtide toomine Eestisse või pikaajaline tugiteenus uutele turgudele sisenemiseks. Näiteks "Ekspordibuldooser", mis aitab Eesti ettevõtetel Hiina, Saksa ja Austria turul kanda kinnitada.

Ekspordimisel on kõige olulisem uute ärikontaktide loomine. EASil on ettevõtete abistamiseks ekspordinõunikud Soomes, Rootsis, Norras ja Suurbritannias, kes tegelevadki sobivate äripartnerite otsimisega. Alates sügisest on Eesti ette-

võtetel võimalik ekspordinõunike teenuseid kasutada ka Taa-nis ja Saksamaal.

Ettevõtjatega suheldes näeme, et ekspordöörid väärtustavad rahaliste toetuste kõrval üha rohkem riigi pakutavat sisulist tuge koolituste ja nõustamise näol, millega aidatakse luua pikaajalist konkurentsieelist. Oleme pikka aega pakunud ja pakume ka edaspidi ettevõtjatele lühiajalisi ekspordikoolitusi, nii ekspordiplaani koostamiseks kui ka praktiliste teadmiste omandamiseks, samuti korraldame seminare.

Eksporditugevdab ettevõtet, sest ekspordiga tegelemise eeldus on vajadus kasvada, luua suuremat lisandväärtust ja tegelda tootearendusega.

InTar Metall

metallitööd

allhanketööd

info@intarmetall.ee
tel +372 5800 4824
www.intarmetall.ee

Felandia

www.elektrimootorid.com

Eesti Plastitööstuse Liit
ESTONIAN PLASTICS ASSOCIATION

Vajad PLASTIKUST toodet?

telefon 58 518 778
www.plast.ee

- tihendid pumpadele
- kummirõngad • hüdraulika tihendid
- punutud nõortihendid

Tel 50 877 35 • www.tihend.ee

Ä Samm-sammult

Edukas eksport - hoolikas läbimõtlemine

1. ENNE ekspordimist on vaja läbi mõelda ettevõtte ressursid:

a) milliseid tooteid ekspordida - kas toode on võimalik kohandada vastavalt erinevate turgude vajadustele võimalikult väikeste kuludega? Mahutoode? Nišitoode?

b) ettevõtte paindlikkus - igal turul on omad iseärasused ja nendega tuleb arvestada. Näiteks kvaliteedinõuded, pakendamise, sertifikaadid jne.

c) ettevõtte võimekus - millised mahud? Logistika korraldus? Müügiärgne teenindus?

d) finantsid - makseviisid ja -tähtajad, kindlustused, valuutariskid, investeeringud tootmise ümberkorraldamiseks?

Kui ettevõtte võimalused on selged, võib hakata potentsiaalseid turgu "vallutama".

2. VASTAVALT ettevõtte püstitatud eesmärgidele tuleb valida sobilikud sihtturud:

a) analüüsida demograafilist, poliitilist, majanduslikku olukorda ja nende arenguid.

b) kogu informatsiooni oma valdkonna kohta spetsiifiliselt (siinkohal abiks saatkonad, erialaliidud jt) - trendid, turumaht, hinnastamine, konkurendid, turule sisenemise meetodid.

3. KÜLASTA sihtturgu, erialane mess ja/või seminar on alusteks väga hea!

Võimalusel külasta ka potentsiaalseid kliente-koostööpartnereid, et õppida tundma sihtturgu. Kohe ei pea müüma hakkama! Informatsiooni hankimine kohapeal on väga oluline. Õpi tundma sihtturu vajadusi, et mõista, millist toodet eksporditakse ja võimalik pakkuda. Milliseid väärtusi hinnatakse? Nõudlus-pakkumine ja nende trendid ajas? Tooted ja kvaliteeditingimused. Äri tegemise kombid ja tavad. Mida rohkem ettevõtte vajalikku infot esmasel külastusel koguda, seda väiksem on risk läbi kukkuda.

4. KUI valitud sihtturg on sobilik, tuleb valida endale potentsiaalsed koostööpartnerid (agent, importija, hulgimüüja, tootmisettevõtte, allhange). Millises tarneahelas osas soovite olla? Millist müügikanalit kasutada?

5. KÜLASTA uuesti turgu nüüd juba valitud koostööpartneritega koostamiseks ja lepingute sõlmimiseks või kutsu koostööpartner enda tootmist vaatama ja läbirääkimisi pidama.

Ä Tasub teada

Mida teha, et leida oma tootele turgu välismaal?

UURIGE välja, kas teie toode sobib turule, kuhu plaanite siseneda. Mõni turg eelistab tooteid, millel on kõik testid tehtud ja turvalisuse sertifikaadid olemas. Euroopa Liidu piiridest väljudes võivad olla erinevad nõuded.

OMA pakutavatest toodetest on vaja kvaliteetset fotomaterjali. Valmistage see ette.

VÕRRELGE oma pakutavate toodete disaini ja hinda turul olevate analoogsete toodetega. Veenduge, et teie toode tõesti sobib antud turule. Kui eristute, on šansid suuremad! Uute klientidega tuleb tegeleda prioriteetselt, sest kui koostöö ja toode on nende jaoks uus, siis on algus tööõnnelavam.

VÕIMALUSEL osalege mõnel turu olulisel messil. Nii märgatakse teie tooteid kindlasti. Oleks suurepärane, kui esmasle klientidele saaksite näidiseid näidata. Niikaua kui mõte

on veel "portfellis", ei saa see teid teenida. Ka guugeldades võib esmaseid kontakte leida.

OLULINE seik on kauba viimine kliendini: transpordi korraldamine on kas teie õlul või teeb seda teie klient. Transpordi tingimused tuleb kokku leppida kohe alguses, kuna sellest sõltuvad hinnad.

VÕTA oma toodete eest julgelt tootevastutus ja selgita seda ka kliendile, nii alustab teie partner või huviline julgelt teiega äri.

SAADA huvilistele näidised, see on ülioluline. Kui klient kahtleb, pakku võimalusel mingiks perioodiks tasuta näidiseid. Nii kindlustate huvilise.

PEA kinni lubatud tarneaegadest.

TEE suhtlus kliendi jaoks lihtsaks. Lihtsat ja hästi sujuvat koostööd mäletatakse ning teiega tehakse pikaajalist koostööd!

ALLIKAD: AS SUWEM, AS TOFTAN, ÄRIPÄEV

K I I R E S T I J A K V A L I T E E T S E L T

tallinna
laser

Laserlõikus ja painutus

Tallinna Laser OÜ, Kassi 10, Tallinn
tel: +372 6812 051, email: katrin@tallinnalaser.ee
www.tallinnalaser.ee

On aeg
küsida hea
pakkumine
UUELT!
TEGIJALT!

Genista Grupp
Serimarking

Teraskompanjon

ÄRILAUSE

„Peeter Koppel: Turg loputab kõiki, nii tarki ka rumalaid.

SEB privaatpanganduse strateeg leiab, et kõige parem on olla “viieline”, kes on oma piiratusest teadlik ja austab turgu.

ÜKS KÜSIMUS

Tänase Äripäeva kaanelugu kirjutab, et suvi võib olla hea aeg investeerimiseks. Gurud soovivad, millised aktsiad võivad pakkuda positiivseid üllatusi.

Milline on olnud teie kõige üllatavam investering?

SVEN MANSBERG
ettevõtja

Kõige üllatavam investering on siis, kui palju raha tuleb. Kui on positiivne üllatus. Me kunagi investeerisime jaekaubandusse ja jaekaubandus üllatas. Mõne inimese jaoks võib aga investeeringuks olla ka auto või ajalehte soetamine.

RAIVO HEIN
ettevõtja

Kõige üllatavamad on investeringud börsil. Mina investeerin USA börsil, mängin dividendiaktsiate peale, mitte kasvule. Kui siis ühel päeval näed, et aktsia on teinud lisaks dividendidele ka üllatava kasvu, siis on tore tunne. Alles eelmisel nädalal realiseerisin paar paberit, mis olid toonud head dividendi ja aastalõikes ligi 50 protsenti kasumit. Halbu üllatusi on rohkem, ettevõtja elu on juba selline, et omast arust teed väga hea investeringu ja siis selgub, et võid selle raha maha kanda. Viimastel aastatel olen konservatiivsemaks muutunud ja igasse riskifondi enam ei sukeldu ja igasse riskantsesse aktsiasse raha ei pane, pigem sellistesse rahavoogude eksperimentidesse. Nagu näiteks kaubanduskeskuste ost.

OLARI TAAL
ettevõtja

Ei oska öelda. Elus on palju tähtsamaid asju, kui suure raha teenimine. Ma ei oska öelda, milline investering on ka emotsionaalselt olnud üllatav. Kõikide investeringutega on niimoodi, et neid tuleb võtta külmalt. Osa läheb nassu ja osa õnnestub. Edukas investor on see, kes jääb igaveses mängus plusspoolele. Mina olen plusspoolel, olen jõukas.

LUGEJA ARVAB

„Oma tuleviku valikute tegemine ei saa olla mingi Swedbanki huvitatud osapoole ettepanek. Nema ei vastuta ükskõik millise süsteemi korral mitte millegi eest.

Kommentaari ÄP juhtkirjale “Pensionile tuleb rajada hea vundament, mitte sambad”

LOE WWW.ARIPAEV.EE

Äripäev

Peatoimetaja: Meelis Mandel
Väljaandja: AS Äripäev
Pärnu mnt 105, 19094 Tallinn
telefon:
(372) 667 0195,
(372) 667 0222

Toimetust:
e-post: aripaev@aripaev.ee
tel: (372) 667 0111
Reklaamiosakond:
e-post: reklaam@aripaev.ee
tel: (372) 667 0105
Tellimine ja levit:
e-post: register@aripaev.ee
tel: (372) 667 0099
Tellimine internetis:
www.aripaev.ee/tellimine

Äripäeva tellija eelised - ostu-keskkond privileeg.aripaev.ee ja soodsaim võimalus soetada Äripäeva raamatuklubi raamatuid. Äripäev veebis: www.aripaev.ee Trükk AS Kroonpress

Toimetust võtab endale õiguse kirju ja kaastöid vajaduse korral lühendada. Toimetust kaastöid ei tagasta. Kõik ajalehes Äripäev ja tema lisades avaldatud artiklid, fotod, teabegraafika (sh päevakalajalised, majanduslikul, poliitilisel või religioosel teemal) on autoriõigusega kaitstud teosed ning nende reprodutseerimine, levitamine ning edastamine mis tahes kujul on ilma ASi Äripäev kirjaliku nõusolekuta keelatud. Kaebuste korral ajalehe sisu kohta võite pöörduda Pressinõukogusse, pn@eal.ee või tel (372) 646 3363.

KOLUMN

Euro ei jää püsima. Aeg on asuda realistlikule seisukohale

Vana Euroopa praegustes majandushädades pole palju uut, millega maailm poleks varem kokku puutunud. Majandus jääbki tsükliliselt arenevaks ning poliitikud ei tohi reaalmajanduse ja turusuhete ignoreerimisel minna liiga kaugele.

Ajalugu näitab, et rahaliit ei pea kaua vastu, kui pole seotud ühe (liit- või föderaal-) riigi külge. Kuid Euroopa Ühendriikide loomise katsed pole õnnestunud. Praegune Euroopa majandus- ja rahaliit moodustati kiirustades, ilma vajalike poliitiliste otsustusteta selle kindlustamiseks eelarve- ja pangaliitudega, rääkimata tõhusatest meetmetest finantsdistiipliini tagamiseks ja rahaliidu reeglite rikkujate karistamiseks, maksude ja pensioniskeemide ühtlustamiseks.

Liberaal Milton Friedman hoiatas juba 1997. aastal, et poliitiline liit peaks rajama tee Euroopa rahaliidule, kuid rahaliit, mis tehakse ebasoodsates tingimustes, tekitab barjääre poliitilise ühtsuse saavutamisel. Vasakpoolne Paul Krugman on kirjutanud, et eurokriisi tegelik põhjus ei peitu mitte isegi poliitikute priiskamises, vaid eliidi ülbuses, mis survestas Euroopat ühisrahale üle minema oluliselt varem, kui maailmajagu selleks katsetuseks valmis oli. Ta ennustas, et majanduskriisi süvenedes nõrgeneb euro positsioon veelgi, sest Euroopa riigid ei hakka USA osariikide moodi toimima niipea. ELi ja USA eelarve mahud ning finantssiirded liikmes- ja osariikidesse erinevad rohkem kui 10 korda, kusjuures ELi eelarve isegi suhteliselt väheneb, moodustades järgmisel eelarveperioodil juba alla 1% ELi liikmesriikide SKTst, samas kui USA valitsus jagab osariikide vahel ümber rohkem kui 10% USA SKTst.

Eri arengutasemed. Euro isaks peetud Robert Mundelli optimaalse valuutapiirkonna teooria ütleb, et rahaliidu riigid ei peaks mitte ainult täitma rahaliiduga liitumise ja seal olemise nõudeid, vaid olema ka sarnase arengutaseme ja majanduslikuga riikide kogum. Tegelikult on Euroopas kujunenud vähemalt kolm eri arengutasemel ja eri finantskultuuriga riikide piirkonda. Nõnda pole ime, et Lõuna-Euroopa (Kreeka, Portugal, Hispaania, Küpros, Itaalia), Põhja-Euroopa (Saksamaa, Austria, Rootsi, Soome, Holland) ja Ida-Euroopa (Ungari, Tšehhi, Sloveenia, Eesti) erimeelsused suurenevad. Eri majan-

IVAR RAIG
majandusdoktor

„Vigu tuleb parandama hakata sealt, kus need tehti – ELi aluslepetest ja liikmesriikide seadustest.

dustsükli ja arengutasemega riikide jaoks pole võimalik kujundada ladusalt toimivat ühtset monetaripoliitikat. Ühtedes riikides on vaja odavat raha, et majandust stimuleerida, teistes aga kõrgema intressiga raha, et majandust jahutada ja mulle vältida.

Euroopa Ülemkogu president Herman Van Rompuy ütles juba 2010. aastal ELi tippkohtumisel, et euro ei jää püsima, kui ei suudeta üle saada eurotsooni tabanud võlakriisist. Kuid praegu-seks on võlakriis veelgi laienenud: jõudnud Hispaania, Küprose ja Sloveeniani ning ähvardab Itaaliat ja Prantsusmaad. Peale poliitiliste ja majanduslike põhjuste laguneb euro ka seepärast, et Euroopas pole piisavalt ühtset rahvast, eurooplasi, kes tunneksid ennast euroga seotuna, nii nagu tunnevad ameeriklased end seotuna USA dollariga. Europrojekt on olnud eelkõige eliidi poliitiline avantüür, mis tugines idealistlikule lootusele, et majanduslik koostöö viib poliitilise liidu ja ühtse euroopa rahva kujunemiseni. Tegelikult on kõik senised Euroopa majandus- ja fiskaalföderatsioonid lagunenud.

Föderatsioon on võimalik. See ei tähenda, et Euroopa demokraatlik fiskaalföderatsioon pole võimalik. Vigu tuleb aga hakata parandama sealt, kus need tehti – ehk ELi aluslepetest ja liikmesriikide põhiseadustest. Samas süvenevad erinevused võlakriisi ületamise teede asjus nii Euroopa sees kui ka Euroopa ja USA vahel: rohkem raha (inflatsioon), riigiabi (eurovõlakirju) ja solidaarsust versus rohkem tugevat finantsdistiipliini, kokkuvõtteid ja omavastutust.

Selles dilemmas on lõpuks realistlikke seisukohti hakanud kujundama ka Eesti. President Toomas Hendrik Ilves ütles viimati Lennart Meri välispoliitika konverentsil, et rahaliidu reegleid järginud riikides hakkab ühtse vastutuse jutu peale mõõt täis saama. Mart Laar lisas lõpukõnes: “Me ei oleks ka kõige hullemas unenäos suutnud ette näha, et pärast Euroopa Liitu astumist hakkame tegelema Lõuna-Euroopa võlgade katmisega.” Mõistagi võinuks realistlikud seisukohad euro suhtes kujuneda juba 2008. aastal, kui ilmesid suured vead euro kasutuselevõtu projekti alusmüüris ning mitmed majandusanalüütikud ja eurorealistid hoiatasid Eestit euroga liitumise negatiivsete tagajärgede eest. Kuid parem tulgu realism hilja kui mitte kunagi.

REPLIIK

Loomesukasäärefondi

Miks sunnitakse meid tegema oma teise samba investeringuid kopsaka haldustasudega? Miks ei võiks üks teise samba fond olla näiteks ainult tavallise deposiidi põhine ja olematu halduskuludega?

Tervendav mõju. Fondi võiks teha Eesti Panga juurde. See annaks meile võimaluse jätta kinni maksmata fondihaldurite kõrged palgad ja kasumid. Fondi nimi oleks Sukasäärefond.

Ma ei usu, et inimesed seda väga palju kasutaksid, aga selle mõju kogu teise samba süs-

IGOR RÔTOV
Äripäeva peadirektor

„Miks ei võiks olemas olla ka kaitsemehhanism fondihaldurite ahnuse vastu?

teemile võiks olla vägagi tervendav.

Väikeinvestorina olen investeerinud nii teise kui ka kolmandasse sambasse, samuti otse aktsiatesse.

2008. aasta börsikrahi esimese faasis müüsin maha kõik aktsiad ja tõstin kolmanda samba säästust aktsiafondist võlakirjafondi, seeläbi õnnestus mul suuremaid kaotusi vältida.

2009. aastal, kui aktsiahinnad olid vastu maad tambitud, investeerisin uuesti aktsiatesse, millega tegin väikesed kao-

tused tasa ja jõudsin lõpuks ka plussi.

Raha põles, midagi teha ei saanud. Samal ajal pidin aga abituna pealt vaatama, kuidas minu teise samba raha põles, ja ainukesed, kes selle pealt teenisid, olid fondihaldurid. Sukasäärefond oleks olnud mulle väga tere tulnud.

Praegu on riik püüdnud teise sambasse investeerinud inimesi kaiststa nende endi rumaluse eest. Miks siis ei võiks olemas olla ka kaitsemehhanism fondihaldurite ahnuse vastu?

**MARTINSON MUUTIS ESIINVESTORID ÄRE-
VAKS.** Riskiinvestori Allan Martinsoni juhitavasse ettevõttesse panustanud Eesti esilinvestorid arvavad, et saavad aastate eest investeeritud rahast tagasi veidi üle poole.
REFORM VISKAB OJULANDI VÄLJA. Reformierakonna aukohus soovitas erakonnajuhatusel Kristiina Ojuland ja Taimi

Samblik erakonnast välja arvata. Juhatus pidas väljaheitmist põhjendatuks.
EESTLASTE RAYBIKE'ID JÕUDSID HOLLANDI TURULE. Jalgrattasõbralik Holland on järgmine välisriik, kus hakkavad veerema eestlaste leiutatud Raybike'id. Holland on Soome järel teine riik, kuhu on tellitud suurem kogus sõiduvahendeid, teatas Raybike'i meeskonna liige Märt Pikkani.

KOMMENTAAR

Teise pensionisamba makseid tasub suurendada

Proгноos, mille kohaselt suudaksime riikliku pensioni (esimese samba) ja kogutava teise samba abil saavutada soovitud 70–75% asendusemäära asemel umbes 41% meestena ning 32% naistena, ei tee kedagi õnnelikuks. See tähendab ka survet sotsiaalkindlustussüsteemile, “köhn” rahakott suurendab omakorda võimalikke sotsiaalseid pingeid. Seetõttu on tähtis, et ühiskond tervikuna oleks võimalikult hästi valmistunud eesootavate probleemide seljatamiseks.

Mitu tegurit. Kui pensionieaks soovitud asendusemäärast jääb puudu pea 40%, siis taandub pensioniks raha kogumise küsimus sellele, kuidas ja millega puudujääv osa täita. Kui palju me rahalises väärtuses säästma peame, et seda 40% saavutada, sõltub mitmest asjaolust, sh inimese vanusest, sääste koguma asudes ning planeeritavast pensionilejäämise eest, olemasolevate säästude ning muu vara suurus, prognoositavast inflatsioonist, mis säästetud vara kogumisperioodi jooksul räsib ning tootlusest, mis vara kasvatab.

SILJA SAAR
Danske Capital ASi tegevjuht

”Mida kaugemate kogumise algust edasi lükata, seda suuremaks läheb inimese enda panus.

Mida kaugemale kogumise algust edasi lükata, seda suuremaks läheb inimese enda panus.

Laias laastus tähendab see, et kahekümnendate alguses oleval põlvkonnal tuleks säästa umbes 15% sissetulekust, kolmekümnendate keskpaigas keskmiselt viiendik ning neljakümnendate keskel alustajad peaksid säästma juba kolmandiku oma sissetulekust.

Kindlasti ei maksa pensioniks valmistumisele käega lüüa ka seni säästetud viiekümnendates olijatel. Säästudel teenitava liitintressi näol on pensio-

nini jääva 15–20 aastaga võimalik siiski endale veel märkimisväärsed säästused koguda.

Kaalu kõik võimalusi. Et aga rohkem kui 15% kõrvalepanemine võib paljudel juhtudel käia lihtsalt üle jõu, tasub säästmismäära suurendamiseks kaaluda kõiki seda toetavaid võimalusi.

Näiteks kasutada säästmise-kaasnevaid maksutagastusi (vabatahtlik pensionisammas), mida omakorda investeerida, võimalusi tööandjaga kokkulepete saavutamiseks töandja pensionist osa saamiseks, sissetulekute suurenedes neid mitte tarbimiseks vaid säästmisesse suunates või võimalusel olemasolevate rahaasjade parema planeerimise ning selle kokkuhoiu arvel täiendavaid säästmisvõimalusi kaaludes.

Kuna märkimisväärselt osa eestimaalaste jaoks kujutab teine samm ainsat säästetud vara, vääriks ideena kindlasti kaalumist teise samba sissemaksete suurendamine.

Näiteks, senise 6% asemel maksete jätkumist praegu ajutiselt rakendatava 9protsendilise määra alusel.

KOMMENTAAR

Dividendimiljonärid, aidake vaesust kannatavaid lapsi

Lugesin hiljuti ajalehest, et Eestis on 22 200 nälga kannatavat last. Kuna hetk enne seda oli mul pool kanasuppi põrandale läinud, tabas see number mind elektrilöögina.

Kas või üks nälga kannatav laps on jaoks liiga palju. Teise maailmasõja ajal päästis Oskar Schindler Hitleri Saksamaal koonduslaagrist 7000 juuti, makstes natsidele altkäemaksu. Steven Spielberg on teinud sellest üliemotsionaalse linatööstuse. Kui sõja ajal leidis suurtööd, kellel jätkus empaatiavõimet olukorra painutamiseks kas või millimeetri võrra, siis kuidas ei suuda me nüüd, ligi 70 aastat hiljem oma ühiskonnas hakkama saada nii, et lapsed oleks toidetud?

Matemaatika. Liitsin kokku Äripäeva 2012 dividendimiljonäride topi esimese 22 summat ja sain suurusjärgu 45 miljonit eurot. Kui nüüd jagada see 45 miljonit eurot sügavas vaesuses elava 22 200 lapsega, siis saan umbes 2000 eurot lapse koh-

HEIKI URBALA
Age McCanni loovjuht, Eduka Eesti arvamuskonkursi võitja

”Mõelgem, mis tunne on öhtul magama minna, teades, et Eestis ei ole täna ühelgi lapsel kõht tühi.

ta. Kui ma sulen silmad kinni ja mõtlen tõeliste väärtuste peale elus, siis kindlasti ei ole välja makstud dividendid see raha, millega esmajoones äri laiendatakse või luuakse juurde töökohti. Kindlasti väärivad inimesed, kes palju pingutavad ja suurt vastutuskooormat kannavad, preemiat ja tunnustamist. Aga kindlasti väärivad ka need 22 200 Eesti last seda, et nad saaksid öhtul täis kõhuga magama minna.

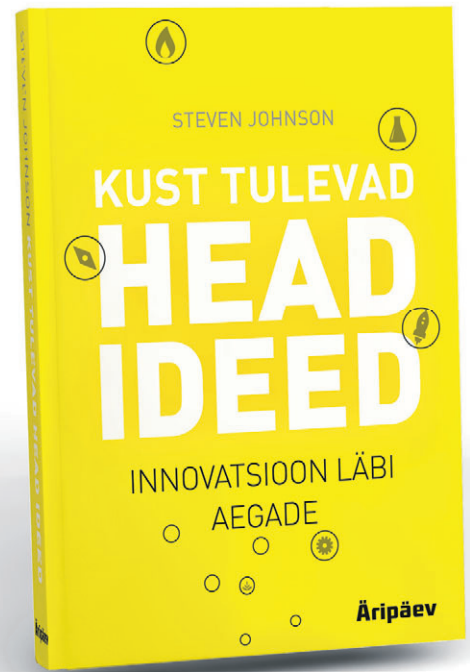
Pole mõtet rääkida poliitikast, pigem unistan. Et kui oleks nii, et Eesti edukad äri- mehed paneksid järgmine aasta poole oma dividenditulust Toidupanga arvele, siis saaks kõik need 22 200 last terve 2014. aasta jooksul nautida täis kõhu tunnet.

Kujutame ette. Te muigate ja ütlete, et naiivsus ei lahenda ühtegi probleemi. Tihti on aga esimene veerema hakkav kiivi see, mis laviini valla päästab. Kui 2008. aastal “Teeme ära” raames Eestimaa puhtaks koristati, oli palju skeptikuid, kes ütlesid, et see ei muuda midagi. Aga ettevõtmise kandis vilja ja praeguseks on enda järel koristamine järjest tavalisemaks muutumas. Mõelgem, kuidas näha oma elu ja Eestit rohkem kui ühte tervikut, mitte kui sprindivõistlust, kus loeb ainult kuldmedal. Mõelgem, mis tunne oleks minna öhtul magama, teades, et täna öhtul ei ole Eestis mitte ühtegi last, kes peaks tühja kõhtu kannatama.

Äriteenused

reklaam

TEL 667 0105, reklaam@aripaev.ee

Johnsoni raamat inspireerib ja sütitab uuendusmeelseid hinge kogu maailmas ja nüüd ka Eestis.

Paul Pällin ja Heikki Haldre,
Fits.me robotikafirma asutajad

Äripäeva raamatuklubi

Info ja tellimine: tel 667 0400, 667 0080 | klubi@aripaev.ee
www.raamatuklubi.aripaev.ee | www.raamatupood.aripaev.ee

ÄRIPÄEVA KOOLITUS

12.–13. juunil

COACHING'U KOOLITUS JUHTIDELE

Kuidas *coaching'*ut rakendades juhtida ja arendada oma inimesi?

Koolitaja on **IVAR LUKK**

Täpsem programm aadressil
www.koolitus.aripaev.ee

Koolituse hind on 449 eurot (km-ga 538,8 eurot)

Äripäev

Info ja registreerimine telefonil **667 0100**, elektronposti aadressil koolituskeskus@aripaev.ee või koduleheküljel www.koolitus.aripaev.ee

TÕUSJA

Audiolahendusi pakkuv Audience löi käed China Mobile'iga.

LANGEJA

Kreeka aktsiaturg on suure tõusu teinud, kuid pankade aktsiad on jätkuvalt surve all.

ÄRIPÄEV 6. juuni 2013

toimetaja Raivo Sormunen, tel 667 0166, e-post raivo.sormunen@aripaev.ee

ÜLEVADE

Läti ja Leedu börsi säravamad pärlid.

Leidub mitu odavat aktsiat

RAIVO SORMUNEN
raivo.sormunen@aripaev.ee

Kas teate, et Riia börsil kaubeldakse ravimifirmaga, mille hind on masust alates tõusnud ligi veerandsada korda, aga mis suhtarvude poolest on endiselt odav, või et Vilniuse börsil on panganduskontsern, mis kahekordistas esimeses kvartalis oma varade mahu?

Kui Tallinna börs on eestlaste koduturg, siis "peaagu" koduturuks võiks nimetada ka meie kahe lõunanaabri aktsiaturgu. Selleks on mitu põhjust. Esiteks on seal aktsiatega kauplemine sama odav kui Eesti turul (alates 3 eurost), turud on suurinvestorite poolt avastamata ja odavad ning sarnaselt Eestiga võivad aktsiad saada täiendava tõuke liitumisel eurosooniga (Läti siis 2014. ja Leedu tõenäoliselt 2015. aastal).

Kuna möödunud nädalaga tõmbasid ka lõunanaabrid oma esimese kvartali majandustulemustele joone alla, teeme suurematele ja eestlaste hulgas populaarsematele börsifirmadele tiiru peale.

Olainfarm. Läti ravimifirma on tänu viimaste aastate hüppelisele käibe ja kasumi kasvule suutnud masu põhjast (2009 kevadel) oma aktsiahinda kasvatada ligi 25 korda. Praegu on ravimifirma kiire kasv pidurdunud ning esimeses kvartalis näidati ka viiendikulist kasumi kahanemist. Uut kasvu võib loota aga ülevõtmistest (just suurendati osalust ravimifirmas Silvanols). Usaldust aktsia vastu on aidanud suurendada ka kasvanud dividendimaksud, ehkki selle pärast ravimifirmat osta otseselt veel ei maksa (dividenditootlus 2%).

Kuna ettevõtte müügiimaht ja käive on olnud väga hüplikud, siis võiks keskenduda Olainfarmi enda 2013. aasta kasumiprognosile, mis on 11,5 miljonit latti ning mille alusel jääb ravimifirma hinna/kasumi suhe väga atraktiivse 6 juurde. Peab märkima, et Olainfarm on olnud siiani oma prognoosides ka pigem tagasihoidlik.

Grindex. Teine Läti ravimifirma ning ühtlasi Tallinna Farmaatsiatehase emafirma on veelgi madalamalt hinnatud. Sellel aastal kavatseb ettevõtte näidata ligi 100 miljoni latist käivet (kasv 20%) ja 12 miljoni latist puhaskasumit (+25%). See tä-

Läti ja Leedu börsi võib pidada "peaagu" koduturuks, kuna seal kauplemine on sama odav kui Tallinna börsil.

Ülevaade

Enamiku Läti ja Leedu börsifirmade käibed ja kasumid on kasvukursil

valdkond		käive I kv 2012	I kv 2013	muutus	kasum I kv 2012	I kv 2013	muutus
RIIA BÖRS (mln lattides)							
Olainfarm	ravimitööstus	12,06	12,58	4%	2,40	1,95	-19%
Grindex	ravimitööstus	15,94	16,99	7%	1,63	2,21	36%
VILNIUSE BÖRS (mln littides)							
TEO LT	telekom	190,49	182,67	-4%	37,15	38,25	3%
Linus Agro	põllumajandus	214,64	534,78	149%	55,97	14,94	-73%
Šiauli bank	pangandus	19,70	30,10	53%	3,50	3,70	6%
Apranga	jaekaubandus	85,85	94,60	10%	4,34	4,54	5%
City Service	kinnisvarahoolitus	145,61	159,19	9%	8,07	6,70	-17%

ALLIKAS: BÖRSIFIRMADE ARUANDED

hendab, et oodatav P/E (hinna ja tulu suhe) on kasvaval firmal praeguse aktsiahinna juures kõigest 4,7.

Esimese kvartali tulemused näitasid, et kasumi poolest ollakse õigel teel, kuid müügi kasv jäi prognoositust veidi väiksemaks. Võrreldes Olainfarmiga peetakse Grindexi miinuseks väiksemat läbipaistvust ning ka seda, et investoritega pole hakatud veel kasumit jagama. Lisaks annab kõigest üks ravim (südameveresoonekonna haiguste raviks mõeldud Mildronate) ligi poole ettevõtte käibest.

Linus Agro Group. Põllumajandusfirma, mis kasvatab ja müüb teravilja, õliseemneid ning loomatoitu, kasvatas esimeses kvartalis käivet ligi kaks

ja pool korda. Ühelt poolt olid kiire kasvu taga ettevõtete ülevõtmised, teisalt toob Swedbank oma analüüsis välja loodetust suurema teravilja kauplemiskäibe. Väga nõrk dividendimaksja, kuid väga madalalt hinnatud (P/E 6,5) ning Swedbank näeb aktsiale praeguselt hinnatasemelt 30% tõusupotentsiaali.

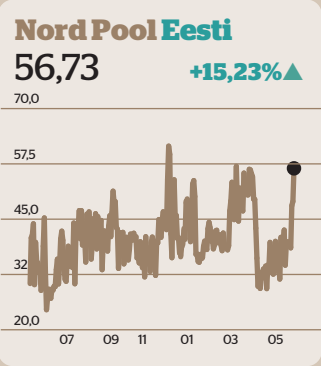
TEO LT. Leedu telekomifirma, mis on eestlastele juba väga pikka aega tuntud ning püsib hoolimata TeliaSonera korduvatest ülevõtmiskatsetest ikka börsil. Üritab tavatelefonist loobumist kompenseerida interneti- ja digitelevisioonimahu kasvuga. Kõrgelt hinnatud, aga dividendikorjajad pole pidanud pettuma. Praeguselt hinnatasemelt pakub veidi üle 7% dividenditootlust.

300

protsendini SKPst tõuseb Jaapani riigivõlg Abenomicsi majanduspoliitika tõttu. Jaapani praegune riigivõlg on 226 protsenti. Vaata-mata sellele, on Jaapani valitsuse 10 aastase võlakirja tootlus 0,86 protsenti.

ELEKTER

Eratarbijad peaksid arvestama, et elektrienergia hinnale lisan-dub lepingus ka käibemaks.

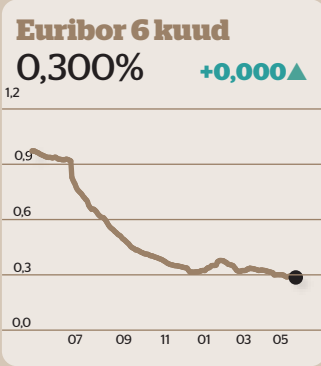
VALUUTA

Eurot mõjutavad poliitilised mured euroala suurimates riikides.

INTRESS

Euroopa Keskpank ei pruu-gi enam intressimäärasid langetada.

Šiauliu banka. Võttis üle 2,7 miljardi liti eest lik-viidsusraskustesse sattunud Ukio Bankase vara-sid ja kohustusi ning on praegu ainuke pangan-dusfirma Balti börsidel. Tänu ülevõtmisele kahe-kordistus panga varade maht esimeses kvartalis ning jõudis märtsis 5,5 miljardi litini.

Aeg näitab, kui palju Ukio Bankase varadest minema jalutab, aga igatahes on praegu panga kontrolli all 5% Leedu laenu- ja 11% hoiuste tu-rust. Augustis toimub ka ülevõetava panga vara-de hindamisprotsess.

Apranga. Baltimaade rõivamüügikett, mis näi-tas Swedbanki viimase analüüsi põhjal esimeses kvartalis korralikku kulude kokkuhoidu. Pank arvab, et paranenud majandusolukord paneb rõ-hu ettevõtte palga- ja rendikuludele ning lisaks on kasvanud turul ka konkurents. Seetõttu ei to-hiks Apranga 2013. aastal möödunud aasta re-kordilist kasumit korrata. Küll aga on rõivamüü-jast saanud väga korralik rahajagaja oma 6,5% di-videnditootlusega.

City Service. Leedu kinnisvaraholdusfirma, mille aktsiale näeb Swedbank koguni 45% tõusu-potentsiaali.

Ehkki esimese kvartali puhaskasum näitas kuuendikulist langust, oli see tingitud erakorra-listest finantskuludest. Kvartali ärikasum näitas seevastu üle viiendikulist kasvu ning terve 2013. aasta kasum võiks Swedbanki hinnangul tõus-ta tagasi 2011. aasta tasemele, mis tähendab ligi 80% kasumi kasvu. Sel tasemel oleks ka selle fir-ma P/E kõigest 7 kandis.

LÄTI ravi-mitootja Olainfarmi ülikire kasv on küll veidi pidurit tõm-manud, kuid firma aktsia on endiselt atraktiivne.

FOTO: VITALIUS STĪPNIEKS, DIENAS BUSINESS

Ä RAHA

reklaam

Kommerts pankade intressitooted

pank	jooksev hoius %		tähtajaline hoius %								
	keskmiselt kuu jäägilt	kuu püsijäägilt	1 kuu	2 kuud	3 kuud	6 kuud	9 kuud	1 aasta	2 aastat	3 aastat	min summa
Danske Bank					Kontakteeruge pangaga						
Swedbank***	0,01 (7)	-	-	-	0,06	0,16	0,26	0,36	0,46	0,56	190
Swedbank***	0,01 (7)		0,05	0,05	0,10	0,20	0,30	0,40	0,50	0,60	6000
Tallinna Äripank		0,05	0,10	0,15	0,20	0,40	0,50/1,5	0,70/1,7	0,90/1,9	-	200
Tallinna Äripank (3)		0,05	0,25	0,30	0,35	0,60	0,70	1,00	1,20	-	200
Nordea Pank	0,10		0,15	0,20	0,25	0,50	0,60	0,70	-	-	320
Citadele Pank	-	-	0,10	-	0,30	0,60	0,70	1,20	1,30	1,30	150
Versobank	0,05	0,10	0,40	0,40	0,50	0,90	1,40	1,70	1,90	2,20	350
DNB	0,10(7)	-	0,20	-	0,25	0,40	0,55	0,70	0,80	0,90	300
Krediidipank	-	0,01	0,15	0,25	0,30	0,55	0,75	1,00	1,20	1,20	100/200(4)
BIGBANK		-	0,15	0,20	0,25	0,45	0,45	0,90	1,70	2,20	300-1500
BIGBANK	-	-	-	-	-	0,45	0,45	0,90	1,70	2,20	1500-30 000
BIGBANK	-	-	-	-	-	0,50	0,50	0,95	1,75	2,25	üle 30 000

pank	tähtajaline hoius %, USD						
	1 kuu	2 kuud	3 kuud	6 kuud	9 kuud	1 aasta	min summa
Danske Bank			Kontakteeruge pangaga				
Swedbank	-	-	0,15	0,35	0,55	0,80	250
Swedbank	0,10	0,15	0,20	0,40	0,60	0,80	8400
Tallinna Äripank	0,15	0,25	0,25	0,55	0,70	0,85	200
Citadele Pank	0,10	-	0,30	0,60	0,70	1,20	200
Versobank	0,30	0,30	0,40	0,70	1,20	1,50	500
DNB	0,10	-	0,15	0,30	0,40	0,50	300
Krediidipank	0,15	0,20	0,30	0,55	0,70	0,90	100/200 (4)

kursid on päeva jooksul korrigeeritavad * maks 1999 eurot ** juriidiline isik ***tavades tähtajalise hoiuse internetipangas, on intressimäär kuni 0.10% kõrgem (3) personaal pang, klientidele (4) kontor is (6) internetipanga tähtajalistele hoiustele (7) päevalõpu kontojäägil, (9) juriidilisele isikule/ eraisikule (10) LHV Pangal minimaalselt jäägil **** 2- ja 3aastaste hoiuste intressimäärade tutvumiseks kontakteeruge pangaga

kiire tee vastusteni

www.raamatupidaja.ee

Ä VALUUTA

Euroopa Keskpank

EUR/SEK ▲

8,5860

Austraalia dollar	AUD	1,365	Poola zlott	PLN	4,245
Bulgaaria leev	BGN	1,956	Rumeenia leu	RON	4,426
Hiina jüaan	CNY	8,007	Singapuri dollar	SGD	1,631
Hongkongi dollar	HKD	10,141	Suurbritannia nael	GBP	0,851
India ruupia	INR	74,201	Sveitsi frank	CHF	1,237
Jaapani jeen	JPY	130,130	Taani kroon	DKK	7,455
Kanada dollar	CAD	1,351	Tai baat	THB	39,880
Korea won	KRW	1463,450	Tšehhi kroon	CZK	25,846
Leedu lilt	LTL	3,453	Türgi liir	TRY	2,459
Läti latt	LVL	0,702	Ungari forint	HUF	294,670
Norra kroon	NOK	7,605	USA dollar	USD	1,307

Ä BÖRSIKAUBAD

Kütused

05.06

USD	
Nafta IPE, bbl	103,50
Nafta NYMEX, bbl	93,84
Mootoribensiin, t	964,50
Diislikütus, t	885,25
Kerge kütteõli, t	867,25
Masuut (1% väävel), t	599,00
Maagaas Henry Hub, btu, USD	3,988

Põllumajandus

05.06

nael = 453,59 g	
Kohv NYBOT, USc/nael	128,45
Valge suhkur NYSE LIFFE, USD/t	479,80
Kakao NYBOT, USD/t	2302,00
Nisu NYSE LIFFE, USD/t	182,00
Rapsiseemned NYSE LIFFE Pariis	435

Allikas: Bloomberg, kella 17 seisuga

EUR/RUB ▲

41,5461

Värvilised metallid

04.06

USD/t	
Alumiinium LME	1930,5
Vask LME	7370,5
Plii LME	2214
Nikkel LME	15205
Tina LME	21050
Tsink LME	1943,5

Väärismetallid

05.06

USD/unts, unts = 31105 g	
Kuld COMEX	1404,75
Plaatina NYMEX	1505,45
Palladium NYMEX	754,50
Höbe COMEX	22,71

Pankade kontaktandmed

SWEDBANK Liivalaia 8, Tallinn, tel (24h) 631 0310, e-post: info@swedbank.ee
TALLINNA ÄRIPANK Vana-Viru 7, Tallinn, tel 668 8066, faks 668 8065
NORDEA PANK Liivalaia 45/47, Tallinn, tel 628 3300, faks 628 3201 e-post: tallinn@nordea.com
CITADELE PANK Roosikrantsi 2, Tallinn, tel 770 0000, faks 770 0001, e-post: info@citadele.ee
BIGBANK Rõütli 23, Tartu, tel 1333, faks 737 7582, e-post: bigbank@bigbank.ee, www.bigbank.ee
VERSOBANK Pärnu mnt 12, Tallinn, tel 680 2500, faks 680 2501
DNB PANK Tartu mnt 10, Tallinn, tel 686 8500, faks 686 8501, e-post: info@dnb.ee, www.dnb.ee
EESTI KREDIIDIPANK Narva mnt 4, Tallinn, tel 669 0941, faks 661 6037

Ä BÖRS

Tallinn

05.06

aktsia	sulgemis-hind, EUR	muutus eelm, %	käive, EUR	P/E	ROE	P/B	divid. tootlus
Arco Vara	1,110	1,83	2 806	-	-503,7%	1,55	0,0%
Baltika	0,930	-1,90	47 273	27,8	12,4%	3,46	0,0%
Ekspress Grupp	1,090	-0,91	436	10,8	7,2%	0,78	0,9%
Harju Elekter	2,540	1,60	762	11,4	7,4%	0,84	3,5%
Järvevana	0,596	1,19	4 147	-	0,0%	0,71	0,0%
Merko Ehitus	7,400	1,37	4 097	14,3	7,7%	1,10	4,1%
Nordecon	1,140	-0,87	2 528	16,6	7,8%	1,29	0,0%
Olympic EG	1,720	-0,58	382 439	11,1	25,7%	2,85	5,8%
Premia Foods	0,700	1,45	1 587	356,3	0,2%	0,77	1,4%
Pro Kapital Grupp	2,200	0,00	0	-	-3,7%	1,81	0,0%
Silvano FG	2,630	0,00	39 439	8,4	21,5%	1,80	9,5%
Tallink Grupp	0,968	-0,10	36 288	11,3	7,7%	0,88	5,2%
Tin Kaubamaja	5,850	0,86	8 745	15,4	10,6%	1,63	6,0%
Tallinna Vesi	9,980	-0,10	68 231	8,9	24,8%	2,20	8,4%
Trigon PD	0,395	4,50	571	-	0,0%	0,82	0,0%
Skano Group	1,060	-1,85	2 652	-	-5,0%	0,67	0,0%

P/E arvutatud viimase nelja kvartali vahearuande (kui on olemas, siis rahvusvahelise raamatupidamisstandardi (IAS) kohase) konsolideeritud puhaskasumi põhjal

Riia

05.06

aktsia	sulgemis-hind, LVL	muutus eelm, %	P/E	P/B	divid. tootlus
Grindex	5,96	1,02	5,64	0,74	-
Latvijas Gaze	6,22	-1,58	11,54	0,58	-
Olainfarm	4,71	-0,21	7,14	1,75	-

Vilnius

05.06

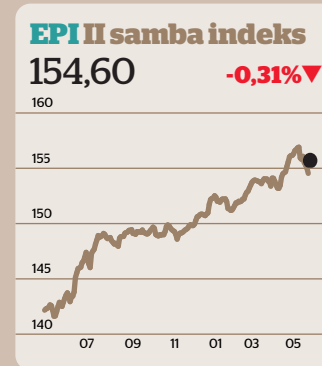
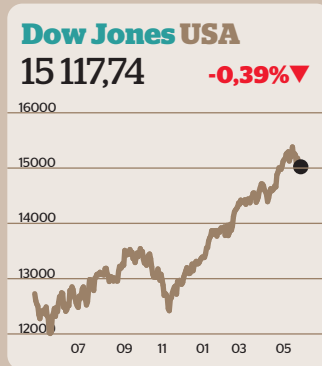
aktsia	sulgemis-hind, EUR	muutus eelm, %	P/E	P/B	divid. tootlus
Apranga	2,48	-1,59	-	3,3	6,4
City Service	1,730	0,00	13,0	1,0	13,3
Invalda	2,330	0,00	-	1,1	-
Linas Agro	0,732	0,00	2,9	1,0	-
Panevezio Statybos	1,140	0,00	19,4	0,6	-
Siauliu Bankas	0,267	0,75	0,0	0,7	-
Snaige	0,431	0,00	-	1,5	-
TEO LT (Telekomas)	0,795	-0,13	13,3	2,0	7,3

Helsingi

05.06

aktsia	hind, EUR	muutus eelm, %	P/E	P/B	divid. tootlus
Alma Media	3,05	-3,48	12,8	3,0	3,3
Citycon	2,40	0,00	9,2	0,9	6,3
Elisa Comm.	14,49	-0,21	11,3	3,3	9,0
Finnair	2,76	-1,08	-	0,5	-
Fortum	14,28	0,14	9,6	1,2	-
HKScan	3,72	-1,59	12,8	0,5	2,7
Kesko	22,21	-2,37	17,8	1,0	5,4
Neste Oil	11,07	-0,45	-	1,1	3,4
Nokia	2,67	-1,18	-	1,3	-
Olvi	23,02	-3,11	17,2	3,2	2,2
PKC Group	18,65	-2,86	19,6	2,3	3,8
Stockmann	11,37	-2,49	21,5	1,0	5,3
Stora Enso	5,30	-2,21	10,7	0,7	-
UPM Kymmene	7,96	-1,55	-	0,6	7,5
YIT	14,32	-1,58	10,8	1,9	5,2

18 INVESTOR investeerimisfondid

ÄRIPÄEV 6. juuni 2013

toimetaja Romet Kreek, tel 667 0192, e-post turud@aripaev.ee
reklaamiosakond, tel 667 0105, e-post reklaam@aripaev.ee

PRIVILEEG
ainult Äripäeva lugejale

PRIVILEEG ON EKSKLUSIIVNE OSTUKESKKOND JUST SINULE, ÄRIPÄEVA LUGEJALE. Vaata pakkumisi www.privileeg.ee

Uus toode!

iBabyVision – moodne beebimonitor

220 €

Miks mitte olla oma lapsega alati koos? Appi tuleb tõeline privileeg – ainulaadne digitaalne kõrgresolutsioonilise audiovideokaameraga modernne beebimonitor. Selle abil on teil võimalik last jälgida ka pimedas ja hämaruses. Kasutatav selliste seadmetega nagu iPhone®, iPad®, iPod Touch®, samuti Androidi platvormil seadmetega ja arvutiga.

Vaata kõiki pakkumisi:
www.privileeg.ee

FONDID

reklaam

Avaron Asset Management

04.06

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Avaron Areneva Euroopa Fond A, EUR	3,51	3,64	3,57	12,26	9,87	23,49	7,89	-5,17	18 853 461
Avaroni Privaatportfell B, EUR	13,61	13,61	13,61	3,51	4,16	10,19	6,82	-	5 839 601
Avaron Ida-Euroopa Võlakirjafond A, EUR	10,76	10,76	10,76	2,12	3,05	-	-	-	5 850 961

Compensa Life

03.06

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Kasvuportfell, EUR	-	-	1,41	-	7,20	24,70	9,90	5,90	5 676 080
Võlakirjaportfell, EUR	-	-	11,93	-	1,10	6,00	4,40	-	566 158

Kasvuportfelli mahu info on antud seisuga 30.04.2013. Võlakirjaportfelli mahu info on antud seisuga 30.04.2013.

Danske Capital AS

04.06

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Danske Pension 25, EUR	0,97	0,98	0,98	3,75	1,42	7,24	2,77	2,97	10 883 273
Danske Pension 50, EUR	1,12	1,13	1,13	5,09	2,12	9,51	2,53	3,01	149 935 976
Danske Pension Intress, EUR	0,88	0,89	0,89	2,41	0,84	4,98	3,23	3,62	3 479 518
Vabatahtlik Pensionifond									
Danske Pension 100 Pluss, EUR	1,42	1,45	1,43	7,33	3,98	15,41	5,25	4,71	3 091 230
Vabatahtlik Pensionifond									
Danske Pension Intress Pluss, EUR	0,76	0,78	0,77	2,98	0,41	5,04	3,11	-	206 876

Info teiste Danske Capitali ja Danske Invest fondide kohta on avaldatud veebilehel www.danskecapital.ee.

ERGO Funds

04.06

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
ERGO Pensionifond 2P1, EUR	0,92	0,93	0,93	0,00	0,65	3,45	2,80	4,28	8 514 061,82
ERGO Pensionifond 2P2, EUR	1,12	1,13	1,13	1,87	2,74	9,13	3,07	1,83	42 850 224,13
ERGO Pensionifond 2P3, EUR	0,64	0,64	0,64	2,58	4,03	12,69	-	-	1 393 315,95
ERGO Pensionifond 3P1, EUR	0,86	0,88	0,87	2,05	3,43	10,07	3,11	-	416 836,80
ERGO Pensionifond 3P2, EUR	0,90	0,92	0,91	2,76	3,69	11,84	3,35	-	335 288,25
ERGO Pensionifond 3P3, EUR	0,86	0,87	0,86	3,71	4,43	13,95	0,20	-	316 330,58

LHV Varahaldus

04.06

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Pensionifond L, EUR	1,39	1,41	1,41	7,12	3,31	10,69	5,65	5,08	179 545 070
Pensionifond M, EUR	1,11	1,12	1,12	4,77	2,17	8,51	4,93	6,59	27 346 651
Pensionifond S, EUR	1,18	1,19	1,19	2,70	1,04	4,88	3,86	7,45	38 713 219
Pensionifond XL, EUR	1,20	1,21	1,21	7,92	5,12	13,54	6,03	5,12	41 133 739
Pensionifond XS, EUR	1,09	1,10	1,10	2,52	0,83	5,36	4,21	7,32	8 857 393
Täiendav Pensionifond, EUR	1,33	1,35	1,35	8,01	5,59	14,08	6,35	3,57	5 028 434
LHV Pärsia Lahe Fond A, EUR	10,68	10,79	10,79	13,54	31,50	43,69	19,27	-0,10	-
LHV Pärsia Lahe Fond B, EUR	6,83	6,89	6,89	13,61	31,49	43,69	19,26	-0,10	10 607 516
LHV Maailma Aktsiad Fond A, EUR	8,20	8,28	8,28	15,24	2,24	13,05	1,55	-2,59	-
LHV Maailma Aktsiad Fond B, EUR	5,24	5,29	5,29	15,23	2,25	13,05	1,55	-2,59	1 393 711

Nordea Pensions Estonia

04.06

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Nordea Pensionifond A, EUR	0,94	0,95	0,95	7,74	3,79	10,59	5,02	-	53 889 165,11
Nordea Pensionifond A Pluss, EUR	0,77	0,77	0,77	9,85	5,06	13,06	5,12	-	5 923 870,35
Nordea Pensionifond B, EUR	0,89	0,90	0,90	5,21	1,67	8,03	4,63	-	11 492 810,32
Nordea Pensionifond C, EUR	0,82	0,82	0,82	2,76	0,04	3,02	3,44	-	2 082 381,83
Nordea Pensionifond Aktsiad 100, EUR	1,14	1,16	1,15	11,87	7,58	18,78	6,64	-	3 546 855,91
Nordea Pensionifond Intress Pluss, EUR	0,71	0,72	0,71	0,00	0,88	5,7	-	-	548 192,44

Fondivalitsejad

AVARON ASSET MANAGEMENT Narva mnt 5-58, Tallinn 10117, tel 664 4205, faks 664 4201, info@avaron.ee, www.avaron.ee
DANSKE CAPITAL AS Narva mnt 11, Tallinn 15015, tel 675 2295, faks 675 2895, funds@danskebank.ee, www.danskecapital.ee, www.danskebank.ee
ERGO FUNDS AS A. H. Tammsaare tee 47, Tallinn, tel 610 6500, faks 610 6501, funds@ergo.ee, www.ergo.ee

AS GA FUND MANAGEMENT Roosikrantsi 11, Tallinn 10119, tel 680 2680, faks 680 2681, info@gafm.ee, www.gafm.ee
AS GILD PROPERTY ASSET MANAGEMENT Swiss House, Roosikrantsi 11, Tallinn 10119, tel 680 2630, faks 680 2631, info@gildrealestate.com, www.gildrealestate.com
LHV VARAHALDUS AS Tartu mnt 2, Tallinn 10145, tel 680 0400, faks 680 0402, info@lhv.ee, www.lhv.ee

NORDEA PENSIONS ESTONIA AS Liivalaia 45/47, Tallinn 10145, tel 710 1250, faks 710 1251, eesti@nordea.com, www.nordea.ee
AS SEB VARAHALDUS Tornimäe 2, Tallinn 15010, tel 665 6565, faks 665 7122, fondid@seb.ee, www.seb.ee
SWEDBANK INVESTEERIMISFONDID AS Liivalaia 8, Tallinn 15038, tel 631 1606, faks 631 1636, funds@swedbank.ee, www.swedbank.ee/fondid

Maaklerifirmad

COMPENSA LIFE VIENNA INSURANCE GROUP SE Roosikrantsi 11, Tallinn, tel 610 3000, faks 610 3010 info@compensalife.ee, www.compensalife.ee
LHV Tartu mnt 2, Tallinn, tel 680 0400, faks 680 0402

VERSOBANK AS Pärnu mnt 12, Tallinn, tel 680 2500, faks 680 2501
DANSKE BANK Narva mnt 11, Tallinn, tel 630 2104
SEB ESKILDA EQUITIES Tornimäe 2, Tallinn, tel 665 6622, faks 665 6802

MANDATUM LIFE INSURANCE BALTIC SE Viru väljak 2, Tallinn, tel 681 2300, info@mandatumlife.ee, www.mandatumlife.ee
SWEDBANK AS Liivalaia 8, Tallinn, tel 631 0310, faks 631 0410

Iga heategu toob rõõmu.
Aita koos urmelitega lastehaiglat rõõmsamaks muuta!

TALLINNA LASTEHAIGLA TOETUSFOND

Elion

900 7705 – 5 €
900 7710 – 10 €
900 7715 – 25 €

www.toetusfond.ee

30

miljonit General Motorsi aktsiat müüb
USA rahandusministeerium täna avalikul
pakkumisel. General Motors vajas finants-
kriisi ajal USA valitsuse abipaketti.

Gal Luft: Turg hoiab tähelepanu Istanbuli sündmustel, kuna seda läbivad Bosporus ja Kirkuk-Ceyhani naftajuhe, kust jookseb päevas läbi 330 000 barrelit naftat.

Institute for the Analysis of Global Security (IAGS) juhi sõnul võib Türgist kujuneda rahutuste jätkudes probleem ka naftaturule, kuna Türgit läbib mitu suurt naftajuhet.

19

FONDID

reklaam

Mandatum Life

04.06

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Investeeringute haldusteenus:									
Turvaline, EUR	115,15	114,57	114,57	-	1,39	5,69	3,90	-	-
Konservatiivne, EUR	112,62	111,50	111,50	-	2,01	5,94	2,47	-	-
Tasakaalustatud, EUR	111,77	110,12	110,12	-	2,29	5,95	1,50	-	-
Progressiivne, EUR	106,31	104,23	104,23	-	2,77	5,86	0,26	-	-
Agressiivne, EUR	110,54	108,38	108,38	-	2,68	6,12	0,09	-	-
Investeeringisportfelliid:									
Mandatum Life Fixed Income Abs, EUR	141,01	140,31	140,31	-	1,51	6,45	4,37	-	-
Mandatum Life Global Food Abs, EUR	120,62	118,25	118,25	-	0,33	-0,95	-0,13	-	-
Mandatum Life Emerging Opportunities Abs, EUR	103,85	101,82	101,82	-	-1,67	5,59	-3,51	-	-
Mandatum Life Nordic Equity Abs, EUR	142,43	139,64	139,64	-	-0,75	0,87	-5,32	-	-
Mandatum Life Europe Equity Abs, EUR	151,88	148,90	148,90	-	1,40	12,42	1,06	-	-

Swedbank Investeeringisfondid AS

04.06

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Pensionifond K1, EUR	0,80	0,81	0,81	2,27	0,27	3,62	3,16	1,10	43 648 933,95
Pensionifond K2, EUR	0,89	0,90	0,90	3,92	1,54	7,71	3,94	0,27	164 078 211,23
Pensionifond K3, EUR	1,04	1,05	1,05	6,73	2,81	11,96	4,91	0,03	412 776 863,50
Pensionifond K4, EUR	0,77	0,77	0,77	11,27	3,53	16,00	5,19		38 290 992,86
Pensionifond V1, EUR	1,20	1,22	1,21	4,91	1,91	10,88	4,90	-0,45	9 642 928,47
Pensionifond V2, EUR	0,92	0,94	0,93	8,45	3,45	15,01	5,42	-1,64	17 662 251,83
Pensionifond V3, EUR	1,07	1,09	1,08	13,18	4,90	19,33	5,25	-3,56	34 844 177,24
Kesk-Aasia Aktsiafond, EUR	3,93	4,03	3,97	21,28	2,74	6,82	-7,75	-15,66	5 440 186,68
Ida-Euroopa Aktsiafond, EUR	8,17	8,38	8,25	24,76	-2,90	27,54	2,63	-12,84	44 378 662,14
Fondifond 100, EUR	9,94	10,04	10,04	16,58	4,92	19,99	3,89	-2,92	62 676 493,26
Fondifond 30, EUR	11,24	11,35	11,35	6,27	2,78	11,73	3,81	0,90	14 567 405,36
Fondifond 60, EUR	10,70	10,81	10,81	10,73	3,45	15,52	4,12	-0,97	49 707 396,54
Venemaa Aktsiafond, EUR	15,07	15,45	15,22	32,53	-0,01	20,20	0,54	-10,04	48 250 329,45

AS SEB Varahaldus

04.06

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
SEB Energiiline Pf, EUR	0,735	0,742	0,742	9,96	3,02	9,27	1,93		9 991 356,64
SEB Konservatiivne Pf, EUR	0,895	0,904	0,904	2,92	-0,95	2,33	2,36	4,13	55 198 055,76
SEB Optimaalne Pf, EUR	0,823	0,831	0,831	3,43	0,72	3,83	2,14		13 641 375,84
SEB Progressiivne Pf, EUR	0,955	0,965	0,965	5,67	1,75	6,34	2,51	-1,77	277 494 406,52
SEB Aktiivne Pf, EUR	0,917	0,935	0,926	12,70	4,08	12,37	3,02	-3,26	13 931 625,16
SEB Tasakaalukas Pf, EUR	1,127	1,150	1,139	3,76	0,46	3,65	2,25	-1,00	10 597 603,09
SEB Aktiivne Fondifond A, EUR	7,215	7,361	7,288	10,85	4,600	15,320	6,970	-5,650	4 198 802,04
SEB Dünaamiline Fondifond A, EUR	8,488	8,659	8,574	7,42	2,230	10,150	5,900	-4,050	6 045 269,32
SEB Tasakaalukas Fondifond A, EUR	10,661	10,876	10,768	3,34	0,620	7,510	5,010	0,680	1176 561,15
SEB Ida-Euroopa Võlakirjafond A, EUR	12,928	12,928	12,928	5,27	-1,740	10,670	5,580	4,610	64 344 771,58
SEB Kasvufond A, EUR	6,352	6,480	6,416	21,86	-3,670	24,410	0,770	-7,660	13 167 258,02
Vahendatavad Fondid *									
SEB Corporate Bond Fund, EUR	1,517	1,517	1,517	2,90	0,800	7,130	5,150	5,120	418 790 000,00
SEB Danish Mortgage Bond Fund, EUR	130,028	130,028	130,028	2,83	0,580	1,210	3,980	5,940	154 540 000,00
SEB High Yield Fund, EUR	130,925	132,234	130,925	3,91	2,320	11,360	9,110	-	2 063 750 000,00
SEB Short Bond Fund EUR	1,271	1,271	1,271	0,22	0,160	0,000	0,060	-	48 750 000,00
SEB Strategy Balanced Fund	105,823	106,881	105,823	-	2,480	5,710	-	-	316 930 000,00
SEB Strategy Defensive Fund	105,574	105,574	105,574	-	1,630	2,920	-	-	274 920 000,00
SEB Strategy Growth Fund	108,841	109,929	108,841	-	6,000	10,990	-	-	218 800 000,00
SEB Strategy Opportunity Fund	106,569	107,635	106,569	-	4,360	8,200	-	-	325 260 000,00
SEB Eastern Europe Fund ex Russia, EUR	2,807	2,863	2,835	19,98	-0,460	26,390	1,830	-4,400	121 700 000,00
SEB Eastern Europe Small Cap Fund, EUR	2,512	2,562	2,537	15,81	-0,040	9,780	-7,280	-7,140	63 550 000,00
SEB Russia Fund, EUR	8,737	8,913	8,825	24,39	-8,670	3,060	-5,160	-6,730	235 190 000,00

* Vahendatavate fondide tagasivõtmis- ja väljalaskehindude saab vaadata www.seb.ee/fondidkursid. Fondide mahud on seisuga 30.04.2013.

Trigon Funds

04.06

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Arenevate Turgude Agrisektori Fond, EUR	84,46	87,05	86,18	22,67	0,68	4,17	-20,67		2 066 182
Arenevate Turgude Finantssektori Fond, EUR	176,23	181,62	179,83	17,66	8,54	24,51	0,26		4 686 904
Uus Euroopa Kasvufond, EUR	13,43	13,90	13,63	21,91	5,65	25,19	-3,27	-10,77	1 757 804
Uus Euroopa Fond, EUR	21,45	22,22	21,78	13,74	7,08	28,44	12,32	-0,26	23 234 158
Venemaa Top Picks Fond, EUR	17,72	18,35	17,99	26,05	-13,33	-0,92	-2,97	-1,98	9 222 669

sekretar.ee

21. augustil

Proekspertis, Sõpruse pst 151

Inspiratsioonihommik Kuidas ettevõtte siseleht ja -uudised ELAMA panna?

10.00-10.45 Info jagamine tööõnne teenistuses

Siselehe ja -uudiskanalite toimetamine Proeksperti näitel, Proekspert AS personalijuht **TIINA SAAR**

10.45-11.00 Kuidas oma sõnum elama panna?

Vabakutseline ajakirjanik-toimetaja **SIGNE SILLASOO**

11.00-11.10 Kohvipaus

11.10-11.40 Töötajaid kaasav siseveeb firmakultuuri kujundajana

Motivaator.ee koolitaja **KAIDO PAJUMAA**

11.40-12.00 Inspireeriv ringkäik Proeksperti kontoris

Kõiki osalejaid ootab pärast hommikuseminari põnev majakülastus Proeksperti kontoris. Ringkäiku juhib Proeksperti büroojuht **ELSI LEIST**

TÄPNE KAVA WWW.SEKRE TAR.EE

Osalemistasu 59 eurot (km-ga 70,8 eurot).

NB! Kohtade arv on piiratud.

Lisainfo ja registreerimine:
Tiive Saarniit, telefon 56 823 990,
e-post tiive.saarniit@aripaev.ee

PROEKSPERT
Lihtsustame Elu

Äripäev

PRIVILEEG

ainult Äripäeva lugejale

PRIVILEEG ON EKSKLUSIIVNE OSTUKESKKOND JUST SINULE, ÄRIPÄEVA LUGEJALE. Vaata pakkumisi www.privileeg.ee

Majanduskonverents „Äriplaan 2014“

20% soodsam

Mõjuvõimsad ja aktiivsed Eesti ettevõtete suuromanikud räägivad oma ootustest ja hirmudest ning eelarvest ja äriplaanist 2014. aastaks Tallinnas Nokia Kontserdimajas 25. septembril 2013. Võimalus kuulata Enn Pandi, Jüri Kõo, Peter Ingmani, Hans H. Luige ja teiste autoriteetsete ettevõtjate nägemust.

Vaata kõiki pakkumisi:
www.privileeg.ee

TEGIJA TURUL

Samsung: Meie aastakümneid kestnud arendustöö mobiilses tehnoloogias jätkub ning me pakume klientidele endiselt innovatiivseid tooteid.

Rahvusvaheline Kaubanduskomisjon (ITC) keelas eile vanemate iPhone'ide ja iPadide müügi, kuna Apple rikkus Samsungi 3G traadita võrgu tehnoloogia ja mitme teenuse edastamise patenti.

OMX TALLINN

52 nädalat

Tallinna börsi üldindeks, kajastab põhi- ja lisanimikirja aktsiate liikumisi.

TÕUSJAD

Valmieras Stikla

1,49 EUR

+4,20%

Telekom Polska

8,00 PLN

+1,91%

Amazon.com

269,73 USD

+1,52%

AIG

44,75 JPY

+1,47%

Premia Foods

0,70 EUR

+1,44%

AS Merko Ehitus

7,4 EUR

+1,36%

Gazprom langetab Euroopasse müüdava maagaasi hindu, kuna rahahädas Euroopa gaasifirmad ei suuda maksta varasemaid kõrgeid hindu. Gazprom on ka varem hindu langetanud ning mõnele kliendile vanade lepingute eest raha tagasi maksnud.

Austraalia dollarile puhkust ei anta

Just siis, kui Austraalia dollar üritas USA dollari vastu sel nädalal langust vähendada, osutus Austraalia majanduskasv ootustest nõrgemaks ning see andis investoritele ja spekulantidele taas põhjust Austraalia dollari langusele panustada.

Austraalia dollar kukkus eile USA dollari vastu 1 protsendi, 0,955 dollarile, kuna Austraalia majandus kasvas esimeses kvartalis võrreldes eelmise aastaga 2,5 protsenti. Analüütikud prognoosisid 2,7 protsendist kasvu. Alates mai algusest on Austraalia dollar järjepidevalt nõrgenenud. 10. maiks jõudis see USA dollari vastu pariteeti ning kaupleb nüüd ligi 5 protsenti alla selle.

"Fakt, et Austraalia dollar andis kogu oma edu USA dollari vastu käest, näitab seda, kui negatiivne praegune meelestatust Austraalia dollari vastu on," ütles National Australia Banki valuutastrateegia kaasjuht Ray Attrill CNBC-le. "Valuutaturul on see ikka veel peksupoiss."

Austraalia dollar on iseenda vari. Austraalia dollari praegune seis on täielik vastand eelmisele aastale, kui neli intressimäära langetamist ei peatanud investorite isu valuuta järele. Kuid sel aastal on investorid Austraalia dollarile selja keeranud, kuna märgid nõrgast sisemajandusest ning parem väljavaade USA majandusest on tekitanud suuremat nõudlust Ameerika dollari järele.

"Maailmamajanduse jätkuvalt nõrkade kasvuväljavaadete tõttu on ebatõenäoline, et toorainete sektor lähiajal taastuks. Me soovime viimased nädalad Austraalia dollaris kestnud trendi vastu mitte spekuloida," ütles Credit Agricole CIB valuutastrateegia juht Mitul Kotecha.

Alates aprilli tipust on Austraalia dollar USA dollari vastu langenud 9 protsenti, olles sellega halvima esitusega valuuta pärast Jaapani jeeni, mis on sel aastal USA dollari vastu langenud rohkem kui 16 protsenti.

Vaatamata valuuta nõrgenemisele teatas Austraalia keskpank teisipäeval tehtud avalduses, et peab dollari kurssi kõrgeks. "Nad ei ole veel nõrgenemisega rahul või ei taha öelda midagi, mis langust peataks," sõnas BK Asset Managementi juht Kathy Lien.

RAINER SAAD
rainer.saad@aripaev.ee

Alates aprilli tipust on Austraalia dollar USA dollari vastu langenud 9 protsenti, olles sellega halvima esitusega valuuta pärast Jaapani jeeni.

FABER

Faber hoiatab taas

Lähiajal turg tõenäoliselt tõuseb, kuid uusi tippe ei saa usaldada, ütles CNBC-le Gloom, Boom & Doom uudiskirja autor Marc Faber.

"Lühiajaliselt oleme pisut liiga palju langedud ning S&P 500 võib rallida tagasi 1660–1670 punktini," ütles ta. "Inteli, Microsofti ja IMBi toel võime saavutada uusi tippe. Kuid mina arvan, et turg on tegelikult väga haavatav."

Faberi arvates on McDonald'si, Coca-Cola, Procter & Gamble'i ja Wal-Marti aktsiad tõenäoliselt tippu jõudnud, kuid on veel aktsiaid, mis suudavad tugevneda. "See võib S&P tuua 1700 punktini, kuid ma ei panustaks sellele. Kui keegi sunniks mind relva ähvardusel valima, kas olla aktsiates pikk või lühike, siis ma oleks lühike."

Esmaspäeval ütles majandusteadlane Nouriel Roubini, et aktsiaturg tõuseb Föderaalreservi toel veel kaks aastat. "Ma tunnen Nourieli väga hästi. Ta on väljapaistev majandusteadlane. Praegu ma ei kasutaks tema nõu. Minu nägemuse järgi ei kasva maailmamajandus eriti palju ning seda on näidanud ka McDonald'si ja Caterpillari müüginumbrid."

"Föderaalreserv jätkab minu arvates raha trükkimist. Neil ei ole väljumisstrateegiat, sest väljumist ei saa olla," ütles Faber.

Hiina majanduse kohta ütles Faber, et viimase 20 aasta kiire majandusareng on viinud riigi "suure ja ohtliku krediitumullini". "Ma ei usu, et Hiina majandus kasvab 7,8 protsenti, pigem 4 protsenti või vähem. Varem või hiljem krediitumull lõhkeb," ütles ta.

Faber on 25% oma investeerimisportfelli investeerinud aktsiatesse ning 25% ettevõtete võlakirjadesse.

AUTOD

Toyota kutsub autosid tagasi

Toyota Motor Corp kutsub vigase pidurikonstruktsiooni tõttu üle maailma tagasi 242 000 hübriidautot. Tagasi kutsutakse Priuse mudel, mida valmistati 2009. aasta märtsist oktoobrini, ning Lexus HS 250h mudel, mida valmistati 2009. aasta juunist oktoobrini.

Siiamaani pole vea tõttu veel ühtegi õnnetust juhtunud.

LANGEJAD

Sony Corp

1908 JPY

-5,03%

Tesla Motors

90,12 USD

-4,97%

Alma Media

3,06 EUR

-4,43%

Canon Inc

3305 JPY

-4,34%

SAF Tehnika

1,37 LVL

-4,20%

Nissan Motor

1057 JPY

-3,82%

Türgi on rahutuste tõttu välisinvestoreid kaotamas. Ainuüksi 2,3 miljardi dollariline fond Cumberland Advisors lõpetas kõik oma investeringud Türgis. Eelmisel aastal aeglustus Türgi majanduskasv 2,2 protsendini.

ÄRIPÄEVA KOOLITUS

SUVEKAMPAANIA!

Registreerudes ajavahemikus

3.–20. juuni 2013

on kõik Äripäeva Koolituskeskuse koolitused

20% soodsamad!

NB! Koolituse osaluse eest tuleb tasuda Suvekampaania ajavahemikus.

Programm aadressil **www.koolitus.aripaev.ee**

Äripäev

Info ja registreerimine telefonil **667 0100**, elektronposti aadressil **koolituskeskus@aripaev.ee** või koduleheküljel **www.koolitus.aripaev.ee**